

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Mladiství a mladí dospělí jako zájmová skupina veřejné politiky
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Vojtěchová**
Osobní číslo: **E18144**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Mladiství a mladí dospělí jako zájmová skupina veřejné politiky**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je analýza problematiky vybraných skupin mládeže a mladých lidí v kontextu aktuálního dění ve veřejné (sociální) politice. Konkrétně se jedná o analýzu problémového života těchto lidí v domech na půl cesty. Analýza by se opírala o systém pomoci těmto lidem (její finanční náročnosti) a dopadům života těchto osob na společnost.

Osnova:

- Vymezení základních pojmů (sociální politika, sociální služba...).
- Sociální služby poskytující podporu dané skupině v Pardubicích.
- Financování pomoci cílové skupině.
- Empirická sonda (analýza problému v konkrétním prostředí).
- Shmutí a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů. Praha: Grada, 2009. Psyché. ISBN 978-80-247-2781-3.
FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.
KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN a kol. Hospodářská a sociální politika. Ostrava: Vysoká škola sociálně správní, 2019. ISBN 978-80-87291-23-8.
KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. Sociální politika. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.
MATOUŠEK, Oldřich. Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jan Mandys, Ph.D.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Práci s názvem Mladiství a mladí dospělí jako zájmová skupina veřejné politiky jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 09.04.2021

Veronika Vojtěchová v.r.

PODĚKOVÁNÍ:

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu práce Mgr. Janu Mandysovi, Ph.D. za cenné připomínky, trpělivost při vypracování bakalářské práce a poskytnutý materiál. Dále bych poděkovala respondentům za vyplnění dotazníku a v neposlední řadě mojí rodině a kamarádům za podporu při studiu.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá mladistvými a mladými dospělými v kontextu veřejné politiky. Teoretická část je věnovaná sociální politice, veřejné politice a sociálně patologickým jevům. Dále obsahuje informace o jednotlivých sociálních službách zaměřených na tuto cílovou skupinu a zabývá se jejich působností. Praktická část analyzuje finanční náročnost poskytovaných služeb u vybrané organizace. Následující analýza je zaměřena na výskyt sociálně patologických jevů u veřejnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Sociální politika, sociální služby, sociální patologie a deviace, SKP – CENTRUM o.p.s.

TITLE

Adolescents and young adults as a public policy interest group

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with adolescents and young adults in the context of public policy. The theoretical part is devoted to social policy, public policy and social pathological phenomena. It also contains information about individual social services focused on this target group and deals with their scope. The practical part analyzes the financial complexity of services provided by a selected organization. The following analysis is focused on the occurrence of socially pathological phenomena in the public.

KEYWORDS

Social policy, social services, social pathology and deviation, SKP – CENTERUM o.p.s.

OBSAH

ÚVOD	12
1. Vymezení základních pojmů	13
1.1. Sociální politika	13
1.1.1. Funkce sociální politiky	15
1.1.2. Principy sociální politiky	16
1.2. Veřejná politika.....	16
1.3. Sociální služby.....	17
1.3.1. Služby sociální péče.....	18
1.3.2. Dělení cílových skupin sociálních služeb.	18
1.3.3. Financování sociálních služeb.....	19
1.4. Sociální patologie a deviace	20
1.4.1. Příčiny sociálně patologických jevů.....	21
1.4.2. Život mladého jedince ve společnosti.....	21
1.4.3. Sociální opora.....	22
1.4.4. Poradenský a preventivně výchovný systém u dětí a mladých lidí.....	23
2. Sociální služby poskytující podporu dané skupině v Pardubicích.....	25
2.1. SKP-CENTRUM o.p.s.....	25
2.1.1. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – EMKO	26
2.1.2. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Free klub.....	26
2.1.3. Terénní program v rámci Free klubu	27
2.1.4. Probační program	28
2.1.5. Dům na půli cesty.....	29
2.2. Dětské centrum Veská	30
2.3. Dětský domov Pardubice	31
3. Život v domovech na půli cesty a dopad těchto osob na společnost	33
3.1. Život v Domu na půli cesty.....	33
3.2. Dopad těchto osob na společnost.....	34
4. Obsazenost a struktura klientů v jednotlivých sociálních službách.....	35
4.1. EMKO.....	35
4.2. Free klub	36
4.3. Free klub – terénní program.....	36
4.4. Dům na půli cesty	37

4.5.	Probační program.....	39
5.	Finanční náročnost SKP-CENTRUM o.p.s.	41
5.1.	Výnosy	41
5.2.	Dotace	42
5.3.	Náklady	43
5.4.	Hospodářský výsledek	45
5.5.	Zhodnocení finanční náročnost SKP-CENTRUM o.p.s.	46
6.	Rozbor dotazníkového šetření	47
6.1.	Rozbor dotazníkových otázek.....	48
6.2.	Shrnutí a doporučení	56
	ZÁVĚR	58
	PŘÍLOHY	65
	PŘÍLOHA A – Dotazník.....	66

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Seznam obrázků:

Obrázek 1 - Graf počtu klientů EMKO.....	35
Obrázek 2 - Graf pohlaví a počtu klientů Free klubu.....	36
Obrázek 3 - Graf pohlaví a počtu klientů Free klubu terén.....	37
Obrázek 4 - Graf počtu klientů Domu na půli cesty	38
Obrázek 5 - Graf pohlaví klientů Domu na půli cesty	38
Obrázek 6 - Graf obsazenosti Domu na půli cesty.....	39
Obrázek 7 - Graf počtu klientů v Probačním programu.....	39
Obrázek 8 - Graf počtu schůzek v Probačním programu.....	40
Obrázek 9 - Graf úspěšnosti Probačního programu	40
Obrázek 10 - Graf hospodářského výsledku SKP-CENTRUM o.p.s.	45
Obrázek 11 - Graf otázky: „Zajímali jste se někdy o jevy, jako je šikana, záškoláctví, nezaměstnanost, drogy, alkohol, cigarety, násilí atd.“	49
Obrázek 12 - Graf otázky: „Víte kam se obrátit v případě potíží (šikana, ztráta bydlení, nezaměstnanost, záškoláctví)? Na koho byste se obrátili?“	50
Obrázek 13 - Graf otázky: „Zaškrtněte potíže, s kterými jste se Vy osobně setkali na ZŠ, SŠ, VOŠ/VŠ?“	51
Obrázek 14 - Graf otázky: „Zaškrtněte problémy, s kterými jste se setkali po dokončení Vašeho vzdělávání?“	52
Obrázek 15 - Graf otázky: „Na koho jste se obrátili?“	53
Obrázek 16 - Graf otázky: „Jaké zařízení znáte?“	53
Obrázek 17 - Graf otázky: „Kde jste se o zařízení dozvěděli?“.....	54
Obrázek 18 - Graf otázky: „Pro koho si myslíte, že jsou tyto organizace určeny?“	55
Obrázek 19 - Graf otázky: „V případě potřeby byste se na tyto organizace obrátili? (Free klub, Dům na půli cesty, EMKO)“	56

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Výnosy SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014.....	42
Tabulka 2 - Výnosy SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019.....	42
Tabulka 3 - Dotace SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014.....	43
Tabulka 4 - Dotace SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019.....	43
Tabulka 5 - Náklady SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014.....	44

Tabulka 6 - Náklady SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019.....	45
--	----

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

NZDM – Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež

ZŠ – Základní škola

SŠ – Střední škola

VŠ – Vysoká škola

Kč – Koruna česká

Kol. – Kolektiv

ÚVOD

Téma bakalářské práce je mladiství a mladí dospělí jako zájmová skupina veřejné politiky. Práce se zaměřuje na sociálně patologické jevy, které mladou generaci ovlivňují a na organizace, které této skupině pomáhají. Mladá generace je v bakalářské práci označena jako skupina lidí ve věku od 15 do 26 let. Obecně sociálně patologické jevy jsou ve společnosti velmi rozšířené jevy. Každý člověk se s nimi v běžném životě někdy potkal nebo potká. Je na nás, jak tyto jevy vnímáme a jaké zvolíme řešení, při jejich odstraňování.

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza problematiky vybraných skupin mládeže a mladých lidí v kontextu aktuálního dění ve veřejné (sociální) politice.

Součástí práce je zjistit povědomost sociálních služeb u veřejnosti. Konkrétně u organizací pomáhající dětem, mladistvým a mladým dospělým v Pardubicích a okolí. U organizací se zkoumá dostupnost a zaměřenost služeb. Tato problematika je pořád aktuální, protože se neustále mění věková skupina, kterou sociálně patologické jevy ovlivňují. Pod pojmem sociálně patologické jevy si můžeme představit šikanu, špatné známky, cigarety, alkohol, hádky s rodiči, nezaměstnanost....

Bakalářská práce se dělí do různých částí. První část seznamuje s problematikou veřejné politiky, sociální politiky a s jednotlivými pojmy. Vysvětluje, co jsou sociální služby a jak jsou financovány. Zaměřuje se na sociální patologie, deviace i sociálně patologické jevy.

Druhá část informuje o sociálních službách v Pardubicích a okolí. Konkrétně se jedná o Dětské centrum Veská, Dětský domov, SKP-CENTRUM o.p.s.. V SKP-CENTRUM o.p.s. jsou uvedeny pouze služby, které pomáhají mladistvým a mladým dospělým. Jedná se o EMKO, FREE club, Dům na půli cesty, Probační program. V práci jsou uvedeny informace, týkající se popisu organizace, věkové skupiny, cíle organizace, umístění a prostředí, kde se zařízení nachází.

Předposlední část práce analyzuje Výroční zprávy SKP-CENTRUM o.p.s.. Porovnává jednotlivé ukazatele od roku 2009 do 2019. Na začátku jsou zobrazeny informace a grafy týkající se návštěvnosti, obsazenosti a věkového složení klientů. Dále jsou uvedeny tabulky týkající se finanční náročnosti SKP-CENTRUM o.p.s. Konkrétně dotace, výnosy a náklady. Z těchto informací je vytvořen hospodářský výsledek celého centra.

Poslední část je věnována rozboru dotazníkového šetření.

1. Vymezení základních pojmů

Tato kapitola nás seznámí se základními pojmy, které se týkají vybrané problematiky. Seznámíme se s veřejnou politikou, sociální politikou a s jejich rozdíly. Dozvíme se o sociálních službách v České republice a s jejich financováním. Vysvětlíme si pojmy jako je sociální patologie, sociální deviace a příčiny sociálně patologických jevů. Zaměříme se na sociálně patologické jevy, které ovlivňují mladiství a mladý dospělý. V poslední řadě budou zmíněny poradenské a výchovné systémy.

1.1. Sociální politika

Sociální politika se skládá ze dvou slov: sociální a politika. Sociální můžeme chápat ve více významech. První význam se chápe jako společenský. Druhý význam je chápán ve smyslu vyrovnávacím, kdy hlavním cílem je zlepšovat životní podmínky. Třetí a poslední význam je chápána jako hmotné zabezpečení jednotlivců. Politiku můžeme chápat jako soubor aktivit, díky kterým je ovlivňována společnost. (Potůček, 2005)

Přesná definice sociální politiky neexistuje. Důvodů je plno. Například to, že se v jednotlivých oborech na ni nahlíží jinak, různě se chápe překlad slov. Obecně se ale sociální politika zabývá člověkem. Konkrétně jeho životními podmínky, kvalitou života, rozvojem osobnosti. Působí jako celek na celkový společenský růst. Každá vyspělá země by se s ní měla zabývat, ale v každé zemi je sociální politika vnímána jinak. Jsou podobné pouze určité znaky.

Sociální politika je vykonávána pomocí subjektů. Tyto subjekty vykonávají cílevědomou činnost. Mezi subjekty patří například: stát, obec, kraj, neziskové organizace, církve, zaměstnavatelé. Objektem je každý občan. Cílevědomá činnost by měla usilovat o vytvoření podmínek pro snižování sociální nerovnosti, vývoj jednotlivců a skupin. Dále by se měla držet nebo zlepšovat životní úroveň lidí. Subjekty svojí činností ovlivňují společenskou realitu s cílem dosáhnout sociálních cílů. Cíle jsou směřovány do budoucna, tedy jak by měl vypadat charakter a podoba sociální politiky v budoucnu. Mezi základní cíle patří vytváření rovných příležitostí a vytváření důstojných životních podmínek všem. Subjekty se rozhodují podle vědeckých poznatků a trendů. Sociální politika se zabývá politikou zaměstnanosti, sociálním zabezpečením, vzdělávací politikou, rodinnou politikou, bytovou politikou a zdravotní politikou. Rozsah a náplň sociální politiky musí respektovat ekonomické možnosti a demografické procesy země. Hlavním úkolem je sociální bezpečí lidí

a zajištění sociální suverenity. Opakem sociálního bezpečí a sociální suverenity je sociální problém a sociální událost. (Krebs a kol., 2010)

Sociální politika ČR

V České republice je sociální politika založena na sociálním zabezpečení a opatřeních v oblasti nezaměstnanosti. Do sociálního zabezpečení spadají tři pilíře. Mezi pilíře patří sociální pojištění, pomoc v hmotné nouzi a státní sociální podpora. Sociální politika řeší nezaměstnanost pomocí politiky zaměstnanosti. Politika zaměstnanosti se snaží o rovnováhu nabídky a poptávky práce. Rovnováha poptávky a nabídky vede ke snižování nezaměstnanosti. (Kliková a kol., 2019)

Sociální bezpečí a sociální suverenita

O tyto dvě spojení usiluje každý jedinec, skupina nebo společnost, a to buď podvědomě či nepodvědomě. Sociální bezpečí i sociální suverenita se navzájem doplňují. Sociální bezpečí znamená to, jak je v zemi zajištěna struktura sociálních dávek a pomoci. Sociální suverenita znamená, že každý občan by měl mít právo na vlastní názor, svobodu slova, právo, svobodu a vlastní příjem. Když jedinec má pocit bezpečí, může vykonávat vyšší výkon a má vyšší suverenitu. Díky tomu může docházet k vyššímu sociálnímu bezpečí.

Sociální problém a sociální událost.

Sociální problém znamená kritickou situaci v životě lidí. Člověk se s tím, ale dokáže poradit sám. Zato sociální událost má větší rozsah a musí se řešit pomocí státních zásahů. Stát volí nástroje podle jejich povahy. Pomocí svých nástrojů se snaží dané problémy řešit. Problémy můžeme rozdělit na plánované a neplánované. (Potůček, 2005)

Široké/úzké pojetí a aktivní/pasivní přístup sociální politiky

Sociální politika se rozlišuje na široké a úzké pojetí státu. Rozlišuje se podle velikosti oblasti nebo sféry zájmů. Široké pojetí je zaměřené na jednání státu. Stát ovlivňuje lidi a sociální sféru z dlouhodobého hlediska. Týká se všech lidí v daném státě. Užší pojetí je vnímáno z krátkodobého hlediska. Stát musí reagovat na krize, stárnutí populace, zvýšení porodného, nezaměstnanost, atd.. Zabývá se konkrétními skupinami a jednotlivci. (Potůček, 2005)

Dále se rozlišují jednotlivé přístupy. Aktivní (perspektivní) sociální politika se zaměřuje na prevenci. Aby se předcházelo vzniku sociálním problémům (rekvalifikace zaměstnanců,

dotace na postižený). Pasivní (retrospektivní) sociální politika se zaměřuje na řešení už vzniklých problémů. Cílem je zmírnit sociální problémy. Na řešení problému se používají různé státní podpory. (Krebs a kol., 2010)

1.1.1. Funkce sociální politiky

Sociální politika plní pět funkcí: ochrannou, homogenizační, stimulační, preventivní, rozdělovací a přerozdělovací.

Ochranářská funkce patří mezi nejstarší funkce. Řeší již vzniklé sociální události a snaží se je zmírnit nebo odstranit. Stát občanům pomáhá formou dávek a služeb. Chrání společnost před sociálním vyloučením a chudobou. (Krebs a kol., 2010)

Homogenizační funkce se snaží zmírňovat sociální rozdíly. Cílem je, aby všichni měli stejné šance (práce, vzdělání, péče o zdraví atd.)

Stimulační funkce se snaží podporovat, ovlivňovat a vyžadovat konkrétní sociální jednání u jednotlivců a skupin. Snaží se dosáhnout naplánovaného vývoje, sociálních a ekonomických procesů, jevů a vztahů. Občan by měl být stimulován k práci, vzdělávání a k dobrému zdraví. Díky stimulační funkci můžeme snižovat či zvyšovat výkonnost práce. Toho dosáhneme pomocí změny dávek, podněcováním poptávky, podporou vzdělání atd..

Preventivní funkce působí preventivně. Tedy aby nevznikaly nepříznivé sociální situace. Cílem je předcházet sociálním situacím jako je chudoba, nezaměstnanost. Odstraňuje životní příčiny, které zabraňují integraci člověka do společnosti. Preventivní funkce probíhá pomocí poradenské a osvětové činnosti. Pomáhají různé poradny jako je manželská poradna, pedagogicko-psychologické poradna, poradna pro nezaměstnané, právní poradenství. (Krebs a kol., 2010)

Rozdělovací a přerozdělovací funkce je jednou z nejdůležitějších funkcí. Řeší co, jak, komu a za jakých podmínek bude přerozdělovávat. Netýká se pouze přerozdělování financí. Týká se i rozdělování šancí a začleňování jednotlivců do společnosti. Funkce se použije v případě, že prvotní přerozdělení v tržním mechanismu je nedokonalé. Cílem je zajistit důstojné životní podmínky (rovné šance všem), zajistit fungování společenských systémů (zdravotnictví, školství, ...). Je vykonávána zejména díky daním a transferů. Cílem je snížení nerovností důchodů z prvotního přerozdělení. (Potůček, 2005)

1.1.2. Principy sociální politiky

Principy pomáhají k naplňování sociálních cílů. Mezi nejznámější a nejdůležitější principy patří: sociální spravedlnost, sociální solidarita, subsidiarita, participace...

Sociální spravedlnost je měřítkem společenských vztahů. Za spravedlivé se považuje, když se příjmy, bohatství, životní příležitosti a předpoklady rozdělí mezi všechny rovným dílem. V praxi to znamená dodržování norem a pravidel. Základní zásady jsou: každému stejně, každému podle potřeb, každému podle jeho zásluh.

Sociální solidarita se týká životních podmínek jedinců a skupin. Jednotliví členové jsou odkázáni na ostatní jedince. Existuje zde vzájemná podpora. (Potůček, 2005) Jedinci využívají toho, co dokázali předchozí generace a vytvářejí podmínky pro novou generaci. Patří sem mezigenerační solidarita, celostátní solidarita, mezinárodní solidarita....

Subsidiarita spojuje osobní odpovědnost a solidaritu. Stát chce, abychom si dokázali pomoc sami. Až pokud si nedokážeme pomoc sami, přichází na řadu stát. Zahrnuje iniciativu jednotlivců, sousedů a rodiny.

Participace znamená, že se můžeme podílet na společném životě a při řešení společenských problémů. Z občana se stává subjekt. Máme plno práv v rámci demokracie. Jedná se například o právo volit, shromažďovat se, vzdělávat se. (Kliková a kol., 2019)

1.2. Veřejná politika

Veřejná politika spadá do sociálních věd. Vznikla z důvodu pochopení politických problémů, faktorů, vztahů mezi politikami a kvůli pochopení společenských důsledků. Zformovala se ze sociologie, politologie, ekonomie, právní vědy, veřejný správy a dalších věd. Uplatňuje se při řešení konkrétních sociálních problémů. Zabývá se zejména tvorbou, výsledky a nechtěnými důsledky v politice. (Potůček, 2005) Neexistuje jedna obecná definice. Ale dá se říct, že se jedná o aktivity veřejného sektoru, kterými se snaží dosahovat určitých veřejných cílů. Mezi subjekty veřejné politiky patří vláda a zastupitelstva krajů a obcí. Tyto subjekty musí vykonávat svoji činnost tak, aby vedla k veřejnému zájmu. (Mikušová Meričková a kol., 2014) Rozdíl mezi veřejnou správou a veřejnou politikou je v jejich činnosti. Veřejná správa obsahuje činnosti, které jsou známy a používají se. Pokud ale vznikají nové činnosti jedná se o veřejnou politiku.

Veřejná politika zahrnuje několik slov. Jako je například veřejný zájem, veřejný sektor, veřejné finance, veřejné záležitosti, veřejné právo či veřejný prostor. Veřejný zájem se

používá v sociologii a politologii. Hlavním cílem je rozvoj společnosti a řešení jejich problémů. Problém je, že ji nelze přesně definovat. Dále nevíme, co do veřejného zájmu spadá či nikoli. Každý úřad, obec, kraj má jiný zájem. Pojem veřejný zájem je hodně subjektivní. Musí být stanoveny pravidla, co je veřejný zájem a co už není. Pokud se dojde do konfliktu začíná to řešit veřejná politika. (Potůček, 2005, 12) Veřejný sektor se vyskytuje i v ekonomice. Je opakem soukromého sektoru (jedinec se rozhoduje sám). Ve veřejném sektoru rozhoduje více jednotlivců nebo skupin. Cílem rozhodnutí je dosáhnout veřejného zájmu. (Potůček, 2005, 15)

Aktivní/relativní a liberální/paternalistická veřejná politika

Aktivní politika znamená aktivní snahu státu (vlády, zastupitelstva krajů a obcí). Cílem je předcházet ohrožení, uspokojovat veřejný zájem, předpokládat vývoj a přijímat příležitosti. Všechny tyto činnosti musí vést k veřejným cílům a zájmům. Relativní politika znamená, že stát řeší už vzniklé ohrožení veřejného zájmu. Liberální politika zasahuje v případě, že individuální zájem ovlivňuje veřejný zájem. Paternalistická veřejná politika se snaží ochránit veřejný zájem bez ohledu na individuální zájem. (Mikušová Meričková a kol., 2014; Potůček, 2005)

Veřejná a sociální politika

Obě politiky spolu souvisí. Některá témata a oblasti zájmu mají stejné. Sociální politika se zaměřuje na realizaci a tvorbu procesů. Zabývá se vztahy a životními podmínky jednotlivců. Veřejná politika se zabývá zvláštními sociálními problémy, s kterými si sociální politika neví rady. (Potůček, 2005)

1.3. Sociální služby

Sociální služby upravuje Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Sociální služby poskytují pomoc a podporu společensky znevýhodněným lidem. Mají za cíl zlepšovat kvalitu života, chránit klienty před riziky a začleňovat znevýhodněné lidi do společnosti. Pomáhají nejen uživatelům ale i rodině, skupině nebo okolí, kde osoba žije. Sociální služby nespádají pouze pod ministerstvo práce a sociálních věcí ale i pod ministerstvo zdravotnictví (kojenecké ústavy, léčebny dlouhodobě nemocných), ministerstvo školství (výchovné ústavy pro děti a mládež), ministerstvo vnitra (prevence kriminality mládeže), ministerstvo spravedlnosti (probační a mediační služby).

Sociální služby jsou pobytové (klient je v zařízení ubytován), ambulantní (klient dochází do zařízení), terénní (zaměstnanec dochází do domácnosti). Můžou být veřejné a komerční. Toto dělení je podle financování. Veřejné služby jsou financovány z veřejného rozpočtu a jsou poskytovány ve veřejném zájmu. Velikost veřejných služeb je závislá na politickém rozhodování. Komerční služby jsou služby, které jsou závislé na financování od klientů. Veřejné služby může poskytovat kraj, obec, nestátní neziskové organizace, fyzické osoby. (Matoušek a kol., 2011)

1.3.1. Služby sociální péče

Zákon o sociálních službách uvádí, že máme 33 druhů sociálních služeb, které se rozdělují podle účelu do 3 skupin. První skupinou jsou služby sociální péče. Tato skupina pomáhá osobě získat psychickou a fyzickou soběstačnost. Snaží se klienty vrátit do normálního života, popřípadě mu zajistit vhodné prostředí a důstojné zacházení. (Mach, 2019) Mezi služby, které sociální péči nabízí patří například: osobní asistence, odlehčovací služby, pečovatelská služba, chráněné bydlení, domov pro seniory, ... (Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, §38)

Druhou skupinou je sociální poradenství. Poradenství pomáhá znevýhodněným lidem získávat potřebné informace. Poradenství může být odborné nebo základní. Základní poskytují jednotlivé sociální služby. (Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, §37) Odborné poradenství se zaměřuje na nepříznivé situace klientů a poskytují je jednotlivé poradny. Jedná se o občanské poradny, poradny pro seniory, poradny pro oběti domácího násilí atd.. (Mach, 2019)

Třetí a poslední skupinou je sociální prevence. Sociální prevence se snaží zabraňovat sociálnímu vyloučení ohrožených osob. Hlavními důvody jsou situace, které vedou ke konfliktu se společností, k ohrožení práv, k sociálně znevýhodňujícímu prostředí a k páchání trestné činnosti na jiných fyzických osobách. Cílem je pomáhat s překonáním nepříznivé sociální situace a chránit společnost před nežádoucími společenskými jevy. (Matoušek a kol., 2011; Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, §53) Spadají sem zařízení jako jsou kontaktní centra, azylové domy, domy na půl cesty, tlumočnické služby, intervenční centra, nízkoprahová denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terénní programy. (Mach, 2019)

1.3.2. Dělení cílových skupin sociálních služeb.

Sociální politika má dvanáct cílových skupin.

1. Služby pro nezaměstnané, služby reagující na chudobu a bezdomovectví – úřady práce, sociální firmy
2. Služby pro děti a rodinu – kojenecké ústavy, dětský domov, domy na půl cesty, azylové domy pro matky s dětmi, SOS dětské vesničky
3. Služby pro rizikové děti a mládež – diagnostické ústavy, výchovné ústavy pro mládež, střediska výchovné péče, dětské domovy se školou
4. Služby pro staré lidi – domovy s pečovatelskou službou, léčebny dlouhodobě nemocných, domovy-penziony pro důchodce, domovy důchodců
5. Služby pro etnické menšiny – komunitní centra, předškolní, vzdělávací a doučovací předměty
6. Služby pro uprchlíky – přijímací střediska, pobytová střediska, integrační azylová střediska
7. Služby pro lidi s postižením – domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, centra denních služeb
8. Služby reagující na krize a služby pro lidi trpící duševními nemocí – denní stacionáře, podporované bydlení a zaměstnávání
9. Služby pro nemocné – ústavní zdravotnická zařízení
10. Služby pro lidi se závislostí – kontaktní centra, léčebné komunity
11. Služby související s výkonem spravedlnosti – výstupové programy, probační programy pro mladistvé
12. Služby pro občany – občanské poradny (Matoušek a kol., 2011)

1.3.3. Financování sociálních služeb

Sociální služby jsou financovány ze státního rozpočtu účelovou dotací. Tyto dotace poskytuje ministerstvo práce a sociálních věcí. Dotace jsou určeny na běžné výdaje a jdou do kraje nebo k jednotlivým poskytovatelům. Výše dotace je závislá podle druhu činnosti jednotlivých služeb. O výši finančních prostředků rozhoduje zastupitelstvo kraje. Rozhodují se podle domluvených podmínek. Sociální služby, které chtějí získat dotaci musí být zaregistrovány v registru, musí podávat žádost o poskytnutí dotace a každý rok zveřejňovat výpis čerpaných dotací. (Mach, 2019)

Další možností je, že si sociální služby hradí každý klient sám. Stát může klientovy poskytnou příspěvek na péči. Tento příspěvek dostávají klienti na částečné hrazení nákladů na potřebnou péči. Klient si může zvolit jakoukoli sociální službu podle jeho potřeby. Aby klienti dostali příspěvek musí splnit určité podmínky. (Matoušek a kol., 2011)

1.4. Sociální patologie a deviace

Sociální patologie je obecné označení škodlivých, nezdravých a nežádoucích jevů ve společnosti. Spolupracuje i s jinými vědami, které pomáhají stanovit příčiny a faktory společenských jevů. Sociální patologie se zabývá jevy, které porušují jednotlivé právní, sociální a morální normy. (Fischer a kol., 2009)

Sociální deviace neboli odchylka od normálního chování. Deviantní je označováno chování, které společnost vnímá jako porušení společenské normy. Tyto normy jsou přijaté, akceptované a utvářené společností. Za toto porušení může, ale nemusí být sankce. Deviantního chování se dopouští každý z nás. Třeba jen tím, že přechází mimo přechod, vyplivne žvýkačku na ulici, neuklidí exkrement po svém psu. (Jedlička a kol. 2015) Je na nás, abychom rozhodly, jaké chování je přípustné nebo nepřípustné. Sankce může být pozitivní (pochvala) nebo negativní (trest).

Rozdíl mezi sociální patologií a sociální deviací je v tom, že v sociální patologii jsou jevy vždy negativní. V Sociální deviaci můžou být jevy i pozitivní a nemusí se jednat o jevy patologické. Každý člověk někdy poruší společenské normy, a proto se musí posuzovat podle určitých pravidel (norem). Mezi pravidla patří opakovatelnost, hromadnost, společenská závažnost a etiologická identita.

Se sociální patologií a deviací souvisí i pojem sociální dezorientace. Tento pojem znamená rozklad nebo narušení systému norem společnosti. Dezorientace se týká širších společenských aspektů a sociální patologie a deviace se zaměřuje na jednotlivce a jeho chování. (Fischer a kol., 2014)

Sociální kontrola

Se sociální deviací a dezorientací souvisí i sociální kontrola. Tato kontrola dohlíží na jednotlivé společenské normy. Při odklonu od normálního chování může následovat sankce. Tato sankce může mít podobu pozitivní (pochvala) nebo negativní (trest). Sociální kontrola může mít podobu formální nebo neformální. Do neformální kontroly patří například rodiče, sousedi, kamarádi. Policie, soudy patří do kontroly formální. Problémem je míra kontroly,

kdy velká kontrola vede ke snížení deviací. To má za následek neustálý dohled na chování jednotlivce, a to vede ke stagnaci. Opačným problémem je malá kontrola. Ta vede k růstu deviace a následně až k rozpadu konsenzu. (Munková, 2013)

1.4.1. Příčiny sociálně patologických jevů

Příčin k sociálně patologickému chování je plno. Hlavním důvodem jsou různé podněty, které působí na psychickou stránku člověka. Spouštěčem tohoto chování může být prostředí, osoby, roční období, rodina, životní situace Jelikož podnětů je plno, tak vznikly tři teorie. První teorie předpokládá určitý typy lidí, kteří mají tendenci k porušování jednotlivých norem. Druhá teorie je situační. To znamená, že člověk v určité situaci reaguje jinak, než by reagoval normálně. Třetí teorie je konjunktivní. Znamená kombinaci obou předchozích možností. K odstraňování a řešení patologického chování musíme znát zdroje a příčiny tohoto chování. Vznikají určité vzorce chování, díky kterým můžeme reagovat na stejné nebo podobné patologické chování. Vždy se musí znát i osobní vlastnosti a rysy typické pro dané osobu. (Fischer a kol., 2014)

Závažné sociálně patologické jevy

Mezi závažné sociálně patologické jevy patří agresivita a násilí (rvačky, hádky, napadání lidí bez důvodu), suicidální jednání (sebevražedné jednání), psychotropní látky (braní drog, alkohol, cigarety), návykové poruchy (gamblerství – hraní na automatech, pyromanie – zakládání požárů, kleptomanie – drobné krádeže), nelátková závislost (závislost na počítač, mobil, internet, sociální sítě, nakupování), kriminalita, delikvence a patologické jevy v rodině (fyzické a psychické násilí, poruchy rodičovské role, zanedbávání dětí). S těmito sociálně patologickými jevy se může setkat každý mladý či starý člověk. Děti se mohou setkat i se sociálně patologickými jevy ve škole (fyzická a psychická šikana). (Fischer a kol., 2009)

1.4.2. Život mladého jedince ve společnosti

Životními obtížemi a přizpůsobováním prochází každý. Mladý člověk nemá tolik zkušeností jako dospělí. Proto určité činnosti mohou vést ke stresu, agresivitě, nespavosti, frustraci nebo k únikovému chování. Touto činností může být zkoušení ve škole, prezentace, hádky s rodiči, rozchod s partnerem, popřípadě sportovní výkon. Vliv na reakce jedince mají zkušenosti, temperament nebo tělesný stav. V případě neúspěchu může pochybovat o svých schopnostech, a to může vést k depresi. Můžou celou situaci popřít, zlehčit nebo odmítnout. Svoji zlost si můžou vybit na kamarádech, rodičích, přítelovi nebo věcech. Vybití zlosti může mít podobu hádek, fyzického nebo psychického napadení, rozbití neživé věci. V průběhu

dospívání se osoby můžou vyhýbat zodpovědností za své jednání. Začnou utíkat ze školy, z domova, v lepším případě do své fantazie nebo k počítači. Reakce jednotlivce můžou ovlivnit i rodiče. Rodiče už od narození pomáhají dítěti s různými situacemi. Dítě plno věcí od nich převezme a dané situace řeší podobně. Důležitá je proto role rodiny a její podpora. Dítě, dospívající i mladý dospělí musí mít jistotu, že se může svěřit rodičům nebo kamarádům. Tyto rodiče (kamarádi) je neodsoudí a poradí jim. Každý problém se dá nějak řešit. Pomoc se zátěžovými situacemi mohou i učitelé nebo vychovatelé. Oni by měli být schopni poznat, zda stačí na řešení problému pár slov nebo odborná péče. Zátěžové a krizové situace jsou součástí každého života. Každý by se měl naučit s takovými situacemi pracovat. (Jedlička a kol., 2015) V případě neschopnosti pracovat se stresujícími situacemi se osoba může lehce sklouznout k sociálně patologickým jevům. Zejména pak k alkoholu, drogám, cigaretám, agresi, násilím ale i k sebevražednému chování.

K sociálně patologickému chování může vést i citové ztráty, traumata, neštěstí a katastrofy. Všechny tyto jevy jsou nepředvídatelné a způsobují fyzickou nebo psychickou bolest. Jsou to situace jako pracovní úrazy, silniční nehody, smrt blízké osoby, svědek nebo oběť fyzického nebo psychického násilí, ztráta zaměstnání, úpadek rodiny, vězení, nevěra, hromadné neštěstí ale i panika. Všechny tyto situace se můžou nepříznivě podepsat na psychickou stránku jednotlivce. Pokud se člověk v mládí s těmito situacemi nevyrovná, může si nést následky celý život. Tyto situace se můžou v paměti neustále vracet a zhoršovat psychiku jednotlivce. V opačném případě mohou situace posílit osobnost člověka. (Jedlička a kol., 2015)

1.4.3. Sociální opora

Sociální opora pomáhá člověku v krizi. Tento člověk potřebuje cítit podporu, zájem a pocit, že je součástí rodiny, party. Okolí se mu snaží pomoci s danou situací a s následným vyřešením. Opora může být informační (poskytnutí informací, které můžou pomoci při řešení situace), emociální (vyslechnutí, poskytnutí jistoty a naděje) nebo instrumentální (hmotná pomoc v podobě občerstvení nebo doučování). Další oporou je zpětná vazba, která snižuje pocit opuštění nebo vyřazení ze společnosti a také dokáže jedince nasměřovat správním směrem. Zpětnou vazbu může poskytnout psychoterapeut, přítel nebo rodina. Oporou jsou i různé zájmové kroužky, sportovní oddíly nebo kluby. Jedině zde získává pocit sounáležitosti a společně projevuje emoce.

Se zvládnutím krize může pomáhat psycholog, psychoterapeut, výchovný poradce, sociální kurátor, školený pedagog, školní psycholog ale i okolí jedince. Okolí jedince hraje většinou tu nejdůležitější roli. Zejména na děti a dospívající lidi mají velký vliv vrstevnické skupiny. Vrstevnické skupiny mohou mít dobrý, ale bohužel i špatný vliv. Proto je dobré, aby rodiče podporovali zájmy svých dětí. Děti se orientují na zájmy, které je rozvíjí a baví. Potkávají se s lidmi ve stejném věku, kteří mají podobné zájmy. Tyto lidi jsou většinou součástí nějakého klubu, sportovního oddílu, taneční skupiny. Jedinec se zde dokáže realizovat a má pocit důležitosti. V jednotlivých zařízeních se dodržují určitá pravidla a je tu i menší pravděpodobnost, že se mladý jedinec dostane do špatné skupiny a sklouzne k sociálně patologickým jevům. (Jedlička a kol., 2015)

1.4.4. Poradenský a preventivně výchovný systém u dětí a mladých lidí

V České republice existují poradenské a preventivně výchovné služby, které pomáhají se zvládnutím krizových situací (šikana, výběr střední školy, výběr vysoké školy, problémy s učením, výběr zaměstnání...). Tyto služby jsou většinou poskytovány zadarmo a může se na ně obrátit každé dítě, student, mladý člověk, rodiče dětí a pedagogičtí pracovníci. Každá ZŠ, SŠ, VOŠ a VŠ má svoje poradenské zařízení. Zařízení poskytují poradenskou, informační, metodickou, diagnostickou činnost a poskytují pedagogicko-psychologické a odborné speciálně pedagogické služby. Poradenské služby může škola zajišťovat mocí výchovného poradce, školního poradce, školního metodika prevence a školního speciálního pedagoga. (Zákon č. 561/2004 Sb., §116) Pedagogicko-psychologické poradny poskytují pomoc při vzdělávání a výchově žáků. Služba se poskytuje ambulantně ve školských zařízeních a školách. Speciálně pedagogická centra se zaměřují na výchovu a vzdělávání žáků s postižením, vadami řeči nebo autismem. Služba se provádí ambulantně na pracovišti centra. Zaměstnanci centra navštěvují i jednotlivá školská zařízení a školy. (Vyhláška č. 72/2005 Sb., §5, §6)

Dalšími organizacemi jsou střediska výchovné péče. Jsou zřizovány u některých výchovných a diagnostických ústavů. Střediska se snaží předcházet vzniku a rozvoji nežádoucího chování u dětí a dospívajících. Zaměřují se na zdravý vývoj jedince, odstranění vzniklých poruch chování a k osobnímu rozvoji. Klienti jsou často ohroženi sociálně patologickými jevy, jako jsou návykové látky, šikana, záškoláctví. Děti s rodiči mohou do zařízení docházet (lehké obtíže), mohou tam trávit celý den nebo jsou tam ubytovaní (závažné obtíže). Všechno je na dobrovolnosti klienta. (Jedlička a kol., 2015)

Každá škola má i své preventivní programy. Školy mají od ministerstva nařízeno, aby programy vytvářely. Programy mají za cíl snižovat nežádoucí chování u žáků a studentů. Zaměřují se ale i na rozvoj osobnosti a vztahů žáka. Mají dlouhodobý charakter a snaží se působit do budoucna. Nejen jednotlivé programy, ale i jednotlivý učitelé musí plnit preventivní funkci. Zejména děti v první a druhé třídě mají učitele jako vzor. Proto je velmi důležité, jak učitel vystupuje, reaguje na dané situace nebo podporuje své studenty ve studiu. Je jeden z prvních, který si může všimnout, že s dítětem není něco v pořádku. Měl by umět poradit, popřípadě odkázat na jinou kompetentní osobu. (Jedlička a kol.,2015)

2. Sociální služby poskytující podporu dané skupině v Pardubicích

V této části se bakalářka práce zabývá sociálními službami, které pomáhají mladistvým a mladým dospělým v Pardubicích a okolí. Jednotlivá zřízení zde budou charakterizovány, uvedou se cíle organizace, podmínky služeb a pro koho je organizace určena. Každé zařízení obsahuje popis zařízení a místo, kde se nachází. Jsou zmíněny celkem tři organizace, kdy jedna organizace má pod sebou více služeb. Jedná se o SKP-CENTRUM o.p.s., Dětské centrum Veská a Dětský domov. SKP-CENTRUM o.p.s. má pod sebou dalších 5 sociálních služeb.

2.1. SKP-CENTRUM o.p.s.

SKP-CENTRUM o. p. s. je organizace, která pomáhá osobám v různých životních situacích. Řeší jejich problémy, které vznikly kvůli sociálnímu vyloučení nebo pomáhají osobám, které se dostaly do sociální tísně. Pomáhají seniorům, zdravotně postiženým, lidem bez přístřeší, lidem v krizi, obětem rodinného násilí, dětem a mladistvým bez fungujícího rodinného zázemí. Pro všechny tyto osoby organizace zřizuje různé sociální služby. Služby se snaží řešit individuální problémy těchto lidí. Základním heslem je „*Pomáhat a vstát*“ (O nás, 2007). Centrum působí v Pardubickém kraji už od roku 1992. Poskytuje nejen sociální a ošetrovatelské služby, ale i probační programy. Hlavními cíli jsou kvalita, spolupráce a celospolečenský rozsah. Celkem poskytují 18 služeb, který dělí do třech oblastí.

První oblast je určena pro rodiny a děti. Tato oblast obsahuje osm zařízení, které se starají a pomáhají rodinám s dětmi, dětem, mládeži a osobám, které jsou ohroženy domácím násilím. Jedná se o azylové domy pro ženy a matky, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terénní programy a probační systémy.

Druhá oblast je určena pro seniory. Nachází se zde čtyři služby, které pomáhají rodinám starajícím se o seniory a samotným seniorům. Sociální služby poskytují nejen terénní programy, ale i pobytové služby.

Třetí oblast je určena pro osoby bez přístřeší. Organizace pomáhají osobám, které se ocitly na ulici. Může se jednat o ženy, muže, mladiství, mladý dospělý, dospělí i seniory. Všechny tyto osoby mohou hledat pomoc u šesti služeb. Tyto služby poskytují pomoc při řešení různých problémů, tak i noclehy. Jedná se například o noclehárny, azylové domy, nízkoprahová denní centra, dům na půli cesty. (O nás, 2007)

S ohledem na bakalářskou práci, která se zabývá mladistvými a mladými dospělými, se podrobněji zmíní pět sociálních služeb. Tyto služby jsou primárně zaměřeny na mládež, mladiství a mladý dospělý. Jedná se o Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – EMKO, Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Free klub, Terénní program při NZDM – Free klub, Probační systém a Dům na půli cesty.

2.1.1. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – EMKO

Tato sociální služba se nachází ve Vysokém Mýtě. Na organizaci se můžou obrátit všechny děti a mladí dospělí od 10 do 26 let. Služba probíhá jak v terénu (venku na ulici), tak i v klubu. Nejedná se o klasickou službu, kde se řeší jen problémy klientů. Děti mohou do prostorů EMKA vstupovat i za účelem trávení volného času. Můžou si zahrát různé hry s kamarády, popovídat si, vytvářet vlastní aktivity či vyhledat na internetu věci potřebné do školy. Pracovníci se jim plně věnují a snaží se od nich získat důvěru. Důvěra mezi dítětem a pracovníkem je velmi důležitá. (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019, 2020) Pracovník se mu snaží pomoci a poradit při zvládnutí složitých životních situací. Tyto problémy mohou mít původ nejen ve škole ale i v rodině. Zaměstnanci musí na tyto problémy aktivně reagovat a přizpůsobovat se novým trendům. Poskytují určitý náhled na danou situaci a navrhnou možnosti řešení. Jednotlivé potíže neřeší zaměstnanci, ale nechávají odpovědnost na klientech. Díky tomu se u klientů rozvíjí samostatnost. Důležitá je spoluúčast klienta, který chce daný problém aktivně řešit. Nejčastěji děti a mladí lidé přicházejí s otázkou typu: co po škole (vzdělání), jaké jsou pracovní příležitosti, jak řešit konflikty, sexualita, těhotenství, zdraví a drogy.

Do klubu mají klienti přístup od pondělí do pátku vždy v odpoledních hodinách. V jeden okamžik může být v klubu maximálně 30 klientů na dva pracovníky a v terénu 10 klientů na dva pracovníky. V terénu jsou vytipované lokality, kam klient v určitou hodinu dochází. Tyto lokality se vybírají podle potřeby a zájmů klientů. Setkávají se v parku na lavičce u hřiště atd.. Za službu klienti nic neplatí a nikdo ho do ničeho nenutí. (EMKO Vysoké Mýto, 2017)

2.1.2. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Free klub

Toto zařízení je určeno pro děti a mladé lidi od 6 do 26 let. Zařízení se nachází v Pardubicích a poskytuje pomoc při řešení složité sociální situace. Děti a mladí lidé mohou ve Free klubu trávit svůj volný čas. Areál klubu nabízí plno možností k aktivitám. Ve vnitřních prostorách se nachází taneční sál, studovna, herna s plno her. Zaměstnanci se snaží pro děti vymýšlet různé volnočasové (tvoření, herní a sportovní turnaje...) a preventivní

aktivity. Hlavním účelem aktivit je rozvoj silných stránek uživatelů. V klubu uskutečňují i různé besedy. Témata besed si volí klienti. Hlavními tématy jsou: nakládání s financemi, práce s technologiemi a vyhledávání informací na internetu. Pracovníci pomáhají dětem psát domácí úkoly a zařizují i doučování. (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019, 2020)

Respektují tu princip nízkoprahovosti, který spočívá v tom, že klient má právo zůstat v anonymitě (stačí znát jen přezdívku a věk), za využívání služby nic neplatí, všechno je dobrovolné (nikdo nikoho do ničeho nenutí). Základem je si vybudovat důvěryhodný vztah mezi klientem a pracovníkem. Pracovník nechává odpovědnost na uživateli a nic nedělá bez jeho souhlasu. Free klub se dětem věnuje i o prázdninách. Hlavním cílem je, aby se děti nenudily. Navštěvují různá místa v Pardubicích a pořádají přespaní ve Free klubu. Po celý rok se snaží realizovat také tematické akce. Zejména na Velikonoce, Halloween a Vánoce. (NZDM – Free klub: Veřejný závazek, 2017) Zařízení nabízí sociálně terapeutické činnosti (posilování silných stránek, zajištění bezpečného prostoru, pomoc při řešení situací, prevence), zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (vzájemný respekt, komunikace, nekonfliktnost, nabídka doprovodů na úřady a kontaktů na instituce), pomoc při obstarávání osobních záležitostí (pomoc a podpora při komunikaci s institucemi), uplatňování práv a zájmů (návuk praktických dovedností), vzdělávací výchovné a aktivizační činnosti (dodržování pravidel, pomoc se školou, motivace). (Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, § 62)

V prostoru Free klubu může být v jeden okamžik maximálně třicet klientů a na deset uživatelů musí být jeden pracovník. Děti a mladí dospělí můžou do prostorů klubu chodit každý všední den odpoledne. Klub má také své facebookové stránky, kde si uživatelé mohou psát s pracovníky a řešit své problémy formou zpráv. Mimo Facebooku mají také Instagram. (NZDM – Free klub, 2017)

2.1.3. Terénní program v rámci Free klubu

Tento terénní program funguje vedle Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež – Free klub. Klienti nedochází za pracovníky, ale pracovníci jezdí za klienty na vybraná místa. Scházejí se například na lavičce, nedalekém parku, sídlišti, hřišti. Pracovníci vyhledávají děti a mladý dospělí, kteří by mohli prožívat nějakou obtížnou situaci nebo tu je pravděpodobnost, že by se jich nějaká situace mohla týkat. Zaměstnanci se snaží vybudovat důvěryhodný vztah, bezpečné prostředí a zlepšit klientovu situaci. Stejně jako i u jiných služeb je tato služba

založena na principu nízkoprahovosti. To znamená, že služba musí být dostupná všem bez rozdílu. (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018, 2019)

Všichni musí dodržovat základní principy jako je anonymita, bezplatnost, bezpečí, dobrovolnost, rovnost a respekt. Anonymita znamená, že nikdo není nucen říct své jméno. Stačí znát pouze jeho věk a přezdívkou. Za službu se neplatí (princip bezplatnosti). Princip bezpečí znamená, že klient zde může bezpečně trávit svůj volný čas. Vše je dobrovolné, nikdo klienta do ničeho nenutí, pouze ho motivují. (Terénní program při NZDM Free klub: Veřejný závazek, 2017) Pro všechny platí stejná pravidla a pracovníci ke všem přistupují stejně (princip rovnosti). Všichni se zde respektují a ctí.

Terénní program vykonává svoji činnost v Pardubicích. Funguje každé všední odpoledne. Od pondělí do čtvrtka pracovníci navštěvují různé lokality. Lokalitou mohou být například Polabiny, Karlovina... V jeden den je vždy pouze jedna lokalita. Pátek je vyhrazen pro hledání nových lokalit. Při nepříznivém počasí funguje služba online přes Facebook nebo poradnu. (Terénní program při NZDM Free klub, 2017)

2.1.4. Probační program

Tento program je určený pro mladiství od 15 do 18 let. Navštěvují ho klienti, kteří se dopustili protiprávního činu a společně s psychologkou a sociální pracovnící se snaží situaci řešit. Klienti musejí projevit snahu situaci řešit a spolupracovat na ni. (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019, 2020) Služba se snaží klientovi pomoci s odpovědností a uvědomění důsledků z jeho chování. Uživatelům dává možnost si uvědomit sama sebe a obnovit vztahy v rodině a mezi vrstevníky. Rozvíjí a upevňuje dovednosti, sociální návyky a pozitivní pohled do budoucna. Poskytují informace a modely chování do kterých se klient může dostat. Všechny tyto činnosti se snaží motivovat a působit preventivně, aby se osoba protiprávních činů nedopouštěla. (VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018, 2019)

Službu může nařídít soud formou výchovného opatření. Sepisuje se zde trojstranná dohoda. V dohodě jsou sepsaná pravidla, která se musí v zařízení dodržovat. Klient dochází do zařízení, kde probíhá jeho sezení. Na sezeních se pracuje s každým klientem individuálně. Po domluvě může s klientem na sezení i zákonný zástupce. Na prvním setkání je vypracován individuální plán. Plán obsahuje jednotlivé kroky, které se snaží změnit život a psychickou stránku klienta. Program vychází z aktuální situace klienta a pružně reaguje na změny, které u něho probíhají. Změny znamenají i změnu jeho individuálního plánu. Každé sezení má téma, které se vybírá podle individuality klienta. (Probační program: Veřejný závazek, 2017)

Tématem může být právo, společenské normy, trávení volného času, nezaměstnanost, škola, dluhy, Po skončení programu by měl být mladý člověk schopen odolat chování a nabídky k protiprávnímu jednání.

Probační program nabízí psychologické poradenství, psychoterapeutické sezení, vzdělávací a aktivizační činnosti. Psychologické poradenství a psychoterapeutické sezení řeší aktuální sociální problémy klienta, nejistotu v rodině a ve společnosti. Snaží se zvýšit sebevědomí, komunikační schopnosti, sebeovládání a pomáhá najít vlastní hodnoty života. Vzdělávací a aktivizační činnosti motivují ke studiu, práci a ke správným aktivitám ve volném čase. (Probační program: Druhy poradenství, 2017)

2.1.5. Dům na půli cesty

Jedná se o dočasnou pobytovou službu, která sídlí v Pardubicích. Je určena pro mladé lidi od 18 do 26 let, kteří se dostali do nepříznivé životní situace. Pracovníci Domu na půli cesty se snaží vytvářet takové činnosti, které pomáhají rozvíjet schopnosti a dovednosti klienta. Tyto aktivity vedou k osamostatnění a k zařazení klienta do společnosti. Klientům pomáhají pochopit hospodaření s financemi tak, aby se stali ekonomicky nezávislími. Do domova se mohou dostat osoby, které odchází z výkonu trestu odnětí svobody, náhradní rodinné péče, ústavní výchovy (Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, §58) O ubytování mohou požádat i osoby z nefunkční rodiny nebo osoby, které ztratily bydlení. Veškeré činnosti jsou založeny na aktivitě klienta. Vše je tedy na dobrovolnosti (klient si určuje, zda bude využívat službu a jak bude řešit svojí situaci). Všichni si jsou rovni a ke každému se přistupuje individuálně. Každý klient má svůj individuální plán. Tento plán obsahuje cíle a úkoly vedoucí k naplnění cílů. Klientům jsou k dispozici sociální pracovníci a koordinátor. (Dům na půli cesty: Veřejný závazek, 2017)

Mezi základní činnosti patří: poskytování ubytování, pomoc při uplatňování práv, komunikace s úřady a institucemi, pomoc při hledání informací na internetu, poradenství, sociální tréninky (sociálně terapeutická činnost) a individuální průvodcovství. (Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, §58) Pod sociálním tréninkem se rozumí nácvik činností v běžném životě. Jedná se například o vaření, komunikační dovednosti, nakupování, praní.... Individuální průvodcovství znamená tvorba individuálního plánu, posilování sebevědomí, motivace a osvojení hygienických, společenských a pracovních návyků. Jednou z důležitých činností je poradenství v podobě sociálního pracovníka. Tento pracovník se snaží

poskytovat pracovní, sociální, finanční a právní poradenství. Týká se to zejména dluhů, rodinného života, zaměstnání, sociálních podpor... (Dům na půli cesty: Popis služby, 2017)

Služba je poskytována maximálně po dobu jednoho roku. Po vstupním pohovoru se podepisuje smlouva. Tato smlouva je podepsaná na tři měsíce s možností prodloužení. Následně se sepíše individuální plán s jednotlivými cíli, které si určí klient. Program zaniká v případě splnění závazků, vlastní žádostí, uplynutí doby pobytu. Může zaniknout i z neplnění požadavků ze strany uživatele. Jedná se například o nespolečnost, nerespektování pravidel, nezaplacení poplatku, neohlášení opuštění prostoru po dobu delší jednoho týdne.

V domě na půli cesty se nachází 11 pokojů. Každý pokoj je určený pro jednoho uživatele. V pokoji mají základní vybavení (postel, skříň, lednička, lampička, stůl...). Dále mají k dispozici společnou kuchyňku, obývací pokoj, hernu, sociální zařízení a internetovou místnost. Za každý den se platí 90 korun v případě, že osoba ještě studuje platí jen 70 korun. (Dům na půli cesty: Průběh služby, 2017)

2.2. Dětské centrum Veská

Dětské centrum Veská poskytuje dvě služby zdravotnické zařízení a zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Zdravotnické zařízení

Toto zařízení je určeno zejména pro děti do 3 let (výjimečně až do 12 let). Obsahuje dvě služby, kdy první je pro děti s hendikepem. Tyto děti jsou ve většině případů upoutány na lůžko s krátkou dobou přežití a rodiče se o takové děti nedokážou postarat. Služba se poskytuje formou domácí péče, ambulantní, popřípadě pobytovou. Druhá služba je určena pro dítě s rodičem (matkou). Zde musí být podezření na ohrožení vývoje, zdravotního stavu nebo nekomplexní péči u dítěte. V areálu je pak ubytovaná matka s dítětem. Vše se nachází ve Vesce ve vesnici Veská. (DĚTSKÉ CENTRUM VESKÁ, 2020)

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Služba je určena pro děti a mladiství ve věku od 0 do 18 let. Do zařízení se dostávají děti, které potřebují okamžitou pomoc. O zařazení dětí do zařízení rozhoduje soud, popřípadě OSPOD se souhlasem zákonného zástupce. Veská zajišťuje dětem náhradní domov (pobytovou službu) a nabízí jim vše, co by měli mít k dispozici i v normální rodině. Poskytuje i terénní, ambulantní, poradenskou a diagnostickou službu. Služba také nabízí pomoc a ubytování pro děti s hendikepem. Pobytová služba je jen na přechodnou dobu. Děti tu čekají

na rozhodnutí soudu a následné jejich umístění do rodiny nebo do ústavní výchovy. Nutností je spolupráce rodičů a blízkých osob. Je zajištěná pedagogická, zdravotní, psychologická, sociální a výchovná péče. Pracovníci sepisují každý den zápis o chování a pokroky u svěřených klientům. Ke každému se musí přistupovat individuálně a se snahou, co nejvíce nahradit rodinu. Při přijetí se tvoří individuální plán, který se vyhodnocuje každý měsíc. Děti tu jsou umístěny do samostatných bytů. V Jednom bytě mohou být maximálně 4 děti na jednu pracovníci (tetu/strejdu). Tety/Strejdové se v bytě střídají po 12 hodinách. Jeden pracovník je zde přes den a druhý přes noc. Tety v rodině nahrazují rodiče. Starají se o chod domácnosti (vaří, nakupují, učí se s dětmi, chodí na výlety, ...). Děti se aktivně podílejí na chod domácnosti. Například vynášejí odpadky, luxují, pomáhají při přípravě jídla.... Děti školou povinné navštěvují školky, školy a střední školy. Snaží se, aby navštěvovaly stejné školy, do kterých chodily před zařazením do zařízení. Dostávají kapesné a starší děti (12 let a více) mají povolené vycházky.

Byty se nachází ve čtyřech lokalitách (Pardubice, Holice, Vysoké Mýto a Veská). Dohromady je k dispozici 20 míst. Byty jsou uzpůsobeny k normálnímu bydlení. Nachází se zde kuchyň, obývací pokoj, dětské pokoje, předsíň, WC a koupelna. (DĚTSKÉ CENTRUM VESKÁ, 2020)

2.3. Dětský domov Pardubice

Dětský domov Pardubice je pobytové a školské zařízení pro děti od 3 do 18 let. O zařazení do dětského domova rozhoduje soud, který nařídí ústavní výchovu. (Zákon č. 109/2002 Sb., §12) V osmnácti letech se klienti mohou rozhodnout, zda odejdou z dětského domova nebo vněm zůstanou. Tuto možnost mají pouze mladí lidé, kteří studují. Maximální doba pobytu je do 26 let a soustavného studia. Do zařízení se mohou dostat i mladší děti. Tyto děti se tam dostávají například kvůli starším sourozencům. Cílem je sourozence nerozdělovat.

S každým dítětem se pracuje individuálně a vytváří se individuální plán. Domov plní sociální, vzdělávací a výchovné úkoly. Základním cílem je, aby se dítě, které odešlo z dětského domova, dokázalo vrátit do společnosti. Pracovníci se snaží rozvinout osobnost dítěte, schopnost spolupráce, samostatné rozhodování, zodpovědnost. V každém dětském domově jsou děti rozděleny do rodinných skupin. Tyto skupiny tvoří 4-8 dětí různého pohlaví a věku. Na jednu skupinu je jeden pracovník (teta, strejda). Snahou soudu i domovů je, aby sourozenci zůstali spolu v jedné rodinné skupině. Pracovníci se snaží dětem zpestřit jejich volný čas různými aktivitami. Mezi aktivity patří výtvarná činnost, muzikoterapie, pohybové

aktivity, sporty, výlety, tábory, exkurze.... Cílem aktivit je zpestřit volný čas, rozvíjet a podporovat zájmy a vlohy. Děti se podílejí na chodu rodinné skupiny. Pomáhají s úklidem, dělají si svačiny, věší prádlo... . (Dětský domov, 2015)

V Dětském domově v Pardubicích se nachází pět rodinných skupin. Maximální počet dětí je 40. Součástí domova je i byt v centru Pardubic. V bytě může žít 5 dětí. Každá skupina v centrále má k dispozici šatnu, kuchyňku, dětské pokoje, společenskou místnost, sociální zařízení a rozlehlou zahradu. Na zahradě se nachází prolézačky, dráha pro kolo, altánek, gril, posezení, kopec na zimní sporty. Pracovníci se snaží dětem přiblížit život v rodině. Vymýšlí spoustu výletů, pobyty v ČR i zahraničí, výlety na kolech nebo lyžích. Dětský domov navštěvují i různé celebrity. Například Pardubičtí hokejisti, Lukáš Krpálek, Irena Gillarová.... (Dětský domov Pardubice – úsměv dětí, co je více?, c2020)

3. Život v domovech na půli cesty a dopad těchto osob na společnost

Budeme se věnovat životu mladých jedinců v Domě na půli cesty a dopadům těchto osob na společnost. Aby osoby mohly pobývat v zařízení musí podat žádost. Zaměstnanci se poté rozhodnou, jestli žádost přijmou nebo zamítnou.

Osoby, které si podají žádost si často uvědomují, že mají nějaký problém a chtějí tento problém aktivně řešit. Problémem může být nezaměstnanost, krádeže, alkohol, drogy... Ve společnosti žije hodně lidí, kteří si ani neuvědomují, že nějaký problém mají. Takovým lidem nevádí, že jsou na okraji společnosti a vinu dávají ostatním. Lidé, kteří se dostanou do zařízení chtějí na sobě pracovat, řešit svoje problémy nebo se změnit.

3.1. Život v Domu na půli cesty

Život v Domu na půli cesty je plnohodnotný jako u každého jiného jedince. Každý má svoje soukromý (vlastní pokoj), k dispozici kuchyň, obývací pokoj. Pobyt v zařízení se dá přirovnat k životu na internátě nebo na kolejích. Jedinci jsou i v podobném věku. Jediným rozdílem je to, že na koleji (internátě) nemají studenti takové soukromí (pokoje jsou často po dvojicích nebo trojicích). Stejně jako na kolejích i v Domu na půli cesty se musí dodržovat pravidla. Pobyt v těchto zařízení je na dobrovolnosti. Do Domu na půli cesty se dostávají lidé z ulice, dětských domovů, nefunkčních rodin, osoby bez finančních možností, osoby z výkonu trestu, osoby dříve drogově závislé, osoby, které neumí hospodařit s penězi. Všem těmto osobám se v zařízení věnují pracovníci. Klienti mají pravidelné sezení u terapeuta, kde se klient svěřuje se svými problémy. Velká část osob, která se do tohoto zařízení dostane je na okraji společnosti nebo je odmítána společností. Pracovníci se snaží tyto osoby začlenit mezi ostatní, připravit je na svůj vlastní život, ukázat možnosti jak a kde se uplatnit (většina osob je nezaměstnaných). Cílem je odstranit jejich špatné návyky ze sociální oblasti. Osoby nemusí znát zásady slušného chování, popřípadě mají špatné hygienické návyky.

V zařízení se musí dodržovat pravidla, která se pro příchozí mohou zdát přísná. Dodržování pravidel jim pomáhá k návratu do normálního života. Pravidla upravují chování v zařízení. Nesmí se kouřit, brát drogy, pít alkohol, musí se dodržovat večerní klid a žádné krádeže nebo rozbíjení věcí. Za nedodržení pravidel se může smlouva o pobytu zrušit. Klienty vedou k tomu, aby ke způsobenému problému (škodu, krádež, jízda na černo v MHD...) přistupovali čelem, přiznali se a nehledali výmluvy. Zmíněné chování nemusí být pro klienty na začátku pobytu žádný problém. Jedinec to vnímá jako normální chování. Pracovníci

zařízení jim proto musí vysvětlit, co můžou nebo nemůžou dělat. Terapeut nebo sociální pracovník se často věnuje i rodině klienta. Cílem je zlepšit vztah mezi rodinou, popřípadě i návrat klienta do rodiny. Rodiče můžou své dítě vykázat ze společného bydlení. To je zejména kvůli trvajícím hádkám, vyhrožováním rodičům nebo kvůli krádeži v rodině. Osoby v Domu na půli cesty se učí naslouchat ostatním. Tuto schopnost hodně klientů ale i společnost postrádá. Osoby vnímají jenom to, co chtějí slyšet a ostatní názory je nezajímají. Proto mají problém se přizpůsobit společnosti. Společnost tyto osob vnímá, jako nezdvořilý a ty co neznají pravidla slušného chování.

Při odchodu z Domu na půli cesty by měl odejít „jiný člověk“. Člověk potřebuje velké odhodlání v tom, co začal a dokázal. Je na člověku, jak mu toto odhodlání dlouho vydrží, je lehké se vrátit (spadnout) k tomu starému životu. Cílem je, aby klient při odchodu věděl, jaký je jeho cíl, co chce v životě dosáhnout, uměl hospodařit s penězi a získal potřebné sebevědomí. Většina osob je při odchodu zaměstnána nebo studuje. Klienti se vrací k rodině nebo si pronajmou vlastní byt. Může se stát, že klient nechce spolupracovat, porušil pravidla nebo nechce sám sebe změnit. V tomto případě se osoba často vrací na ulici nebo do azylového domu. Těmto lidem většinou nejde pomoc. Nechtějí se změnit a myslí si, že všechno dělají dobře (oni jsou ty nejlepší) a ostatní je jen shazují a kvůli nim se jim nedaří.

3.2. Dopad těchto osob na společnost

Hlavní dopad pro společnost je finanční. Klienti si pobyt v Domě na půli cestě hradí. Částka za pobyt, ale nepokryje všechny náklady na provoz. V ceně je ubytování a poskytování veškerých služeb. Cena je spíše symbolická jedná se o 90 Kč nebo 70 Kč pro studenty za den. Organizace je z velké části financována z dotací od státu, příspěvků od fyzických a právnických osob. Kdyby tyto příspěvky neexistovaly, organizace by nemohla fungovat.

Osoby, před příchodem do Domu na půli cesty jsou často na pokraji společnosti. Proto dopadem pro společnost mohou být i trestné činy a přestupky. Osoby se mohou scházet na různých veřejných místech. Mohou zde popíjet alkohol, kouřit nebo brát drogy. Lidem toto obsazování veřejných míst může vadit. Nejen děti a senioři mohou mít strach kolem takové skupinky chodit. Osoby mohou být pod vlivem alkoholu nebo drog, a to má za následek zkreslené vnímání a nevnímání času. Často narušují veřejný pořádek nebo noční klid. Jelikož tyto osoby nemají často finanční prostředky mohou oslovovat lidi na ulici nebo žebrot na frekventovaných místech.

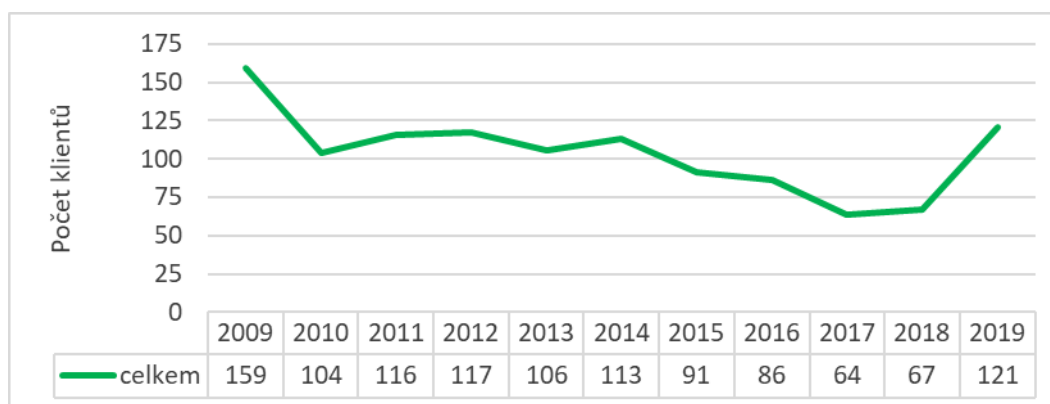
4. Obsazenost a struktura klientů v jednotlivých sociálních službách

V této části se bakalářská práce věnuje počtu a struktuře klientů v jednotlivých sociálních službách SKP-CENTRUM o.p.s. Vychází se z výročních zpráv v jednotlivých letech. U některých grafů mohou chybět prvotní roky. Tyto data chybí z důvodu, že služba byla založena déle než ostatní služby nebo data nebyly k dispozici. Grafy také neobsahují rok 2020. Výroční zprávy se zveřejňují vždy po uplynutí daného roku. Konkrétně mezi březnem až červnem. Z výročních zpráv byli zapracovávány data, která se týkala organizací zaměřených na děti, mladiství a mladý dospělý. Jedná se o EMKO, FREE klub, Free klub terén, Dům na půli cesty, Probační program. Postupně zde budou uváděny vyjmenované organizace. Věk klientů u všech uvedených služeb se pohybuje v rozmezí 6–26 let.

4.1. EMKO

Na grafu číslo 1 vidíme celkový počet klientů v rozmezí od roku 2009 do roku 2019. Tento počet obsahuje, jak terénní (pracovníci jezdí za klienty do vybraných lokalit), tak ambulantní (klienti docházejí na určité místo) klienty. Nejvíce klientů bylo v roce 2009. Naopak nejméně klientů bylo hned v následujícím roce 2010. Tento výkyv by mohl být způsoben tím, že služba mezi roky 2010-2012 změnila rozsah a strukturu poskytovaných služeb. V posledních letech počet klientů stoupá, ale jsou zde pořád docela velké výkyvy. Tyto výkyvy si vysvětlují tím, že se můžou měnit lokality poskytovaných terénních služeb, změna počtu pracovníků v organizaci, nezábavný program pro klienty, menší povědomí u dětí a studentů. Službu navštěvují spíše chlapci 58,17 % a 41,83 % dívek (žen).

Obrázek 1 - Graf počtu klientů EMKO

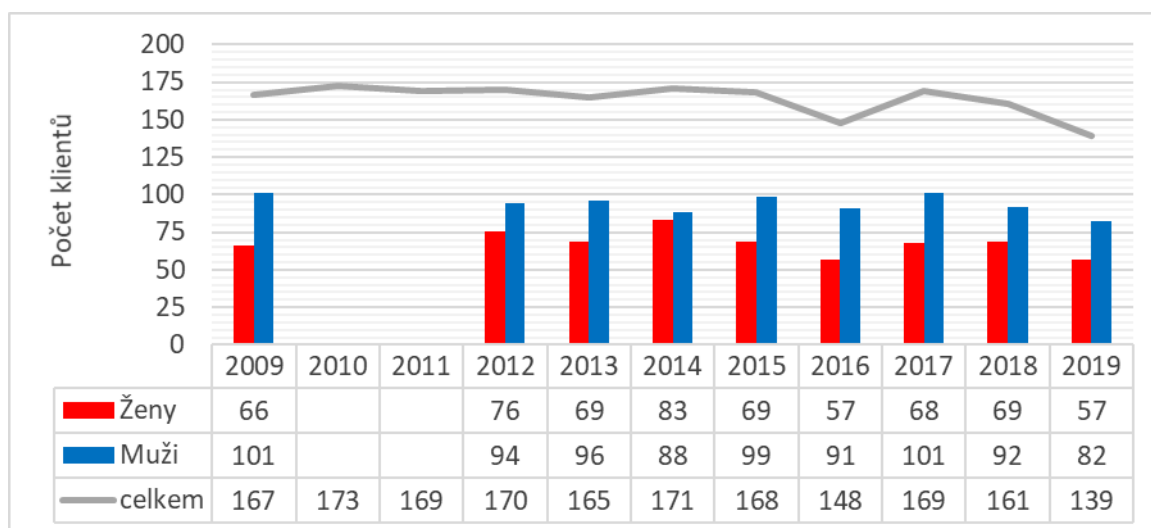
Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

4.2. Free klub

Na grafu 2 je zobrazena obsazenost a pohlaví klientů Free klubu v roce 2009–2019. Klienti mají o službu po celých 11 let podobný zájem. Jen v roce 2019 se mírně počet snížil. Tento pokles nemusí být ani ničím úplně způsobený. Děti i studenti mohou do zařízení docházet, jak chtějí a je to dobrovolné. Nejvíce osob klub navštívilo v roce 2010, ale toto číslo není o moc vyšší než v ostatních letech. Rozdíl je pouze 2 až 34 klientů. Za jeden rok navštíví klub průměrně 166,1 klientů. Toto číslo, je bez nejnižšího roku 2019.

V grafu chybí údaje o pohlaví v roce 2010 a 2011. Tyto data nebyly k dispozici. Ostatní roky převažují chlapci (57,89 %) oproti dívkám (42,11 %). Procenta vychází z průměru návštěvnosti v jednotlivých letech.

Obrázek 2 - Graf pohlaví a počtu klientů Free klubu

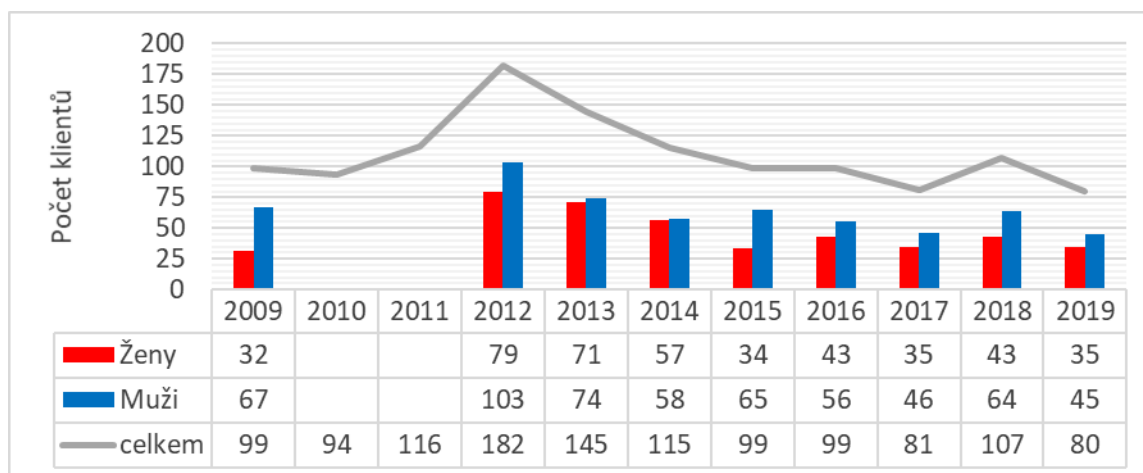
Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

4.3. Free klub – terénní program

Graf číslo 3 se zabývá počtem a pohlavím klientů Free klubu (terén) v roce 2009–2019. Jelikož se jedná o terénní program, tak za klienty dojíždí zaměstnanci na stanovená místa. Nejvíce klientů navštěvovalo službu v roce 2012. V tomto roce je skokový nárůst až o 66 klientů z předchozího roku. Nárůst může být způsobený změnou poskytovaných služeb, lepším výběrem lokalit, zajímavějším programem, informačními programy ve školách. Popřípadě terénní zaměstnanci mohli řešit problém, který se týkal více klientů. Zbylé roky se průměrná hodnota pohybuje kolem hodnoty 94,09 klientů za rok (bez roku 2012). Nejméně zájemců o službu bylo v roce 2019, ale tento rozdíl není tak zásadní.

Podobně jako v případě samotného Free klubu nejsou k dispozici údaje o pohlaví v roce 2010 a 2011. Službu navštívilo za posledních 8 let (2012-2019) celkem 511 chlapců (56,28 %) a 397 dívek (43,72 %).

Obrázek 3 - Graf pohlaví a počtu klientů Free klubu terén

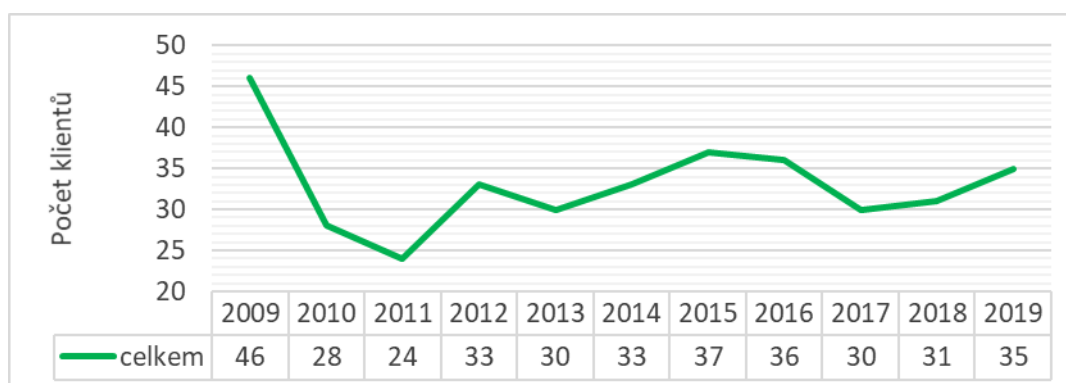
Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

4.4. Dům na půli cesty

Tato služba je pobytová, proto je omezena kapacita. Může v ní být maximálně 11 klientů v jeden den/noc. V zařízení můžou být osoby ubytovány po dobu jednoho roku. Narozdíl od ostatních služeb zde uvedených, se za tuto službu musí platit.

Na grafu 4 vidíme počet klientů v roce 2009–2019. Největší zájem byl v roce 2009 konkrétně 46 klientů. Různé počty klientů (maximum i minimum) jsou způsobeny podle doby pobytu osob v tomto zařízení. Klienti zde mohou pobývat třeba rok, ale i jen měsíc. Pokud je uvolněno místo po klientovi a jsou zájemci, místo se hned obsadí. Pokles v letech 2010 a 2011, může být způsoben změnami ve struktuře a v rozsahu služeb. Tato změna byla v roce 2010–2012. Průměrný zájem je 31,7 klientů za rok. Tento údaj je bez maxima v roce 2009 a bez minima v roce 2011.

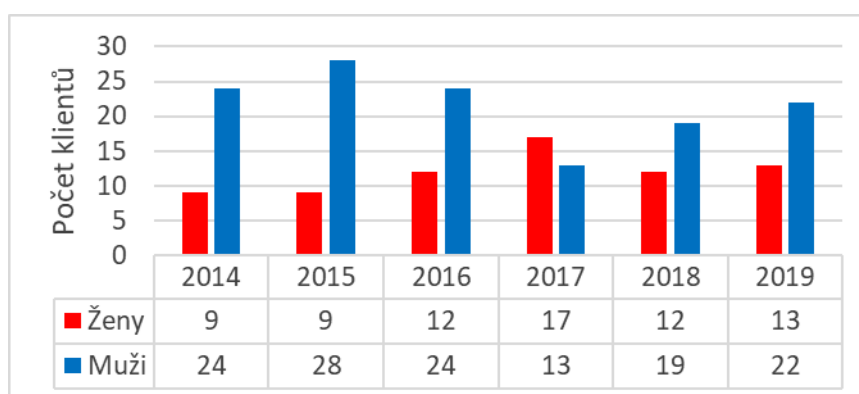
Obrázek 4 - Graf počtu klientů Domu na půli cesty

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

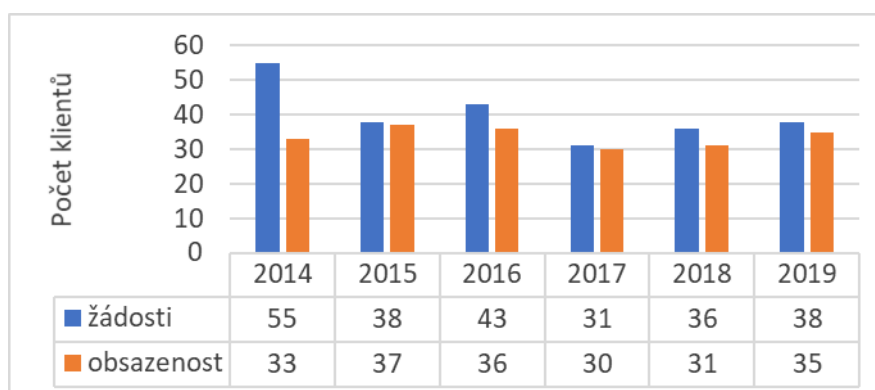
Graf 5 zachycuje pohlaví klientů v roce 2014–2019. Větší zájem o službu mají muži. Konkrétně 64,36 % a ženy jen 35,64 %. Graf 6 zobrazuje žádosti o ubytování v roce 2014–2019. Dům na půli cesty se snaží žádostem vyhovět. Žádostí, je ale hodně, a proto ne všechny jsou vyřízeny kladně. Když je hodně žádostí, vyberou se klienti s největší akutností. Před schválením žádosti musí klient přijít na pohovor. Nejvíce žádostí služba dostala v roce 2014 a nemohla vyhovět 22 zájemcům (graf 6). Za roky 2015–2019 nevyhověli průměrně 3,4 zájemcům (9,14 %). Naopak průměrně vyhoví 33,67 zájemcům. Obsazenost zařízení se pohybuje kolem 77 % za rok. V jednotlivých čtvrtletích se procenta mění. V prvním čtvrtletí (leden–březen) je toto číslo vždy vyšší, naopak ve 3 čtvrtletí (červenec–září) je toto číslo nižší. Hlavním důvodem může být počasí. V létě mohou osoby pobývat venku.

Obrázek 5 - Graf pohlaví klientů Domu na půli cesty

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

Obrázek 6 - Graf obsazenosti Domu na půli cesty

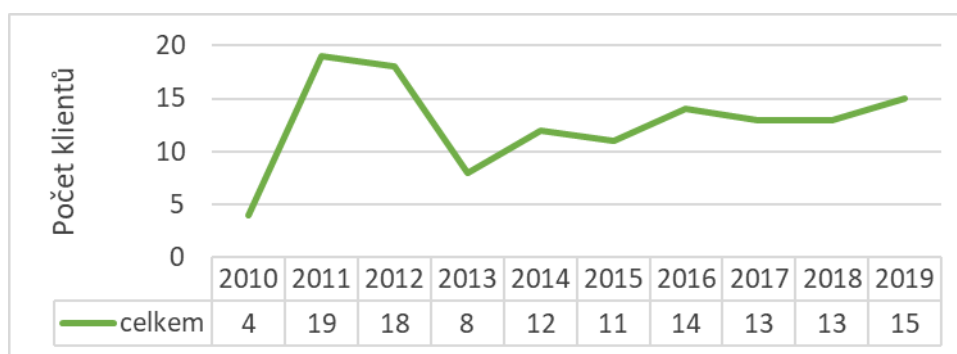

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

4.5. Probační program

Tato služba vznikla až v roce 2010. Slouží pro klienty od 15 do 18 let, kteří se dopustili protiprávního jednání. Na grafu 7 vidíme zájem klientů v roce 2010–2019. Nejméně zájemců bylo v roce 2010. Toto číslo je nízké z důvodu zahájení služby. Nejvíce klientů bylo hned následující rok a to 19. První roky se služba testovala a průběžně procházela úpravami až do dnešní podoby. Posledních šest let se počet klientů pohybuje zhruba kolem 13 klientů za rok.

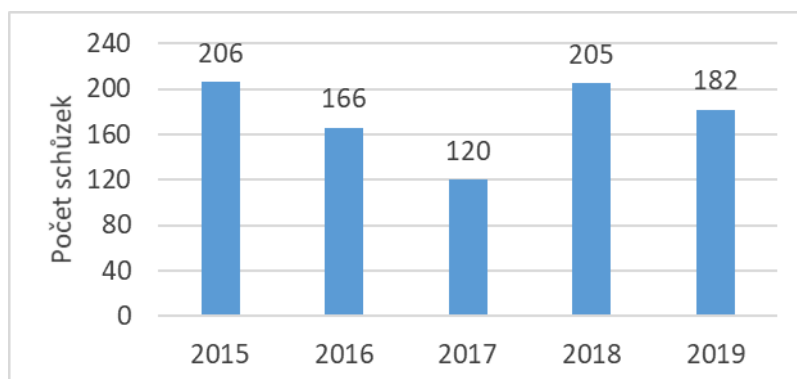
Obrázek 7 - Graf počtu klientů v Probačním programu

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

Graf 8 obsahuje počet schůzek zaměstnanců s klienty. Počet schůzek se během pěti let hodně mění. Důvodem je, že každý klient má jiný počet setkání (schůzek) s odborníkem. Zaměstnanci reagují na potřeby klienta. Některému klientovi stačí méně schůzek, ale někdo jich potřebuje více. Vše se odehrává na základě individuality klienta a jeho problémech. Průměrně má jeden klient 13,32 schůzek.

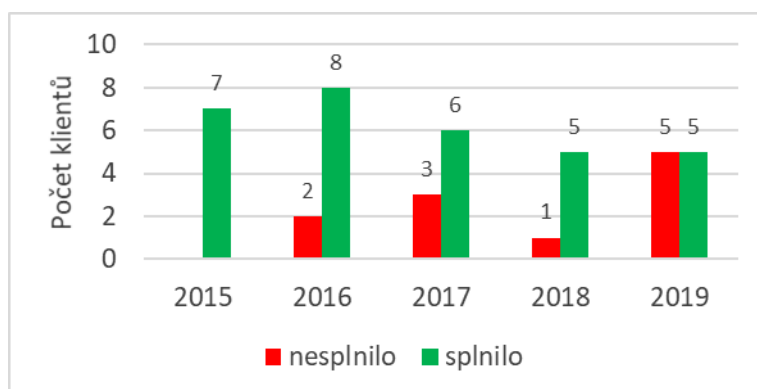
Obrázek 8 - Graf počtu schůzek v Probačním programu

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

Další graf ukazuje, kolik klientů dokončilo probační program v roce 2015-2019. Ukončení programu může být splněním nebo naopak i nesplněním programu. Nesplnění může být kvůli neochotě klienta, nedocházení na sezení, porušení pravidel zařízení atd... Program za uvedených pět let splnilo 73,81 % a nesplnilo 26,19 %.

Obrázek 9 - Graf úspěšnosti Probačního programu

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

5. Finanční náročnost SKP-CENTRUM o.p.s.

Nyní se bakalářská práce bude zabývá finanční náročností SKP-CENTRUM o.p.s.. Uvedou se informace o výnosech a nákladech v jednotlivých letech. Budou uvedeny jednotlivé dotace mezi roky 2009–2019. Jednotlivá data budou v tabulkách. Na úvod je potřeba zmínit, že veškerá data jsou získána z výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.. Výroční zprávy se týkají celého centra. Znamená to, že tam nejsou uvedeny pouze služby, které se týkají vybrané problematiky (mladiství a mladí dospělí). Výroční zprávy obsahují všechna data od všech služeb, které centrum nabízí.

5.1. Výnosy

Tabulka jedna a dva zachycuje výnosy SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009–2019. Celá tabulka je uvedena v Kč. Obsahuje výši dotací, dary, tržby a ostatní výnosy. Dotace se postupně každý rok zvyšují. Konkrétně v tabulce 1 se dotace zvýšily od roku 2009 do roku 2014 o 8 128 228 Kč. V tabulce 2 se dotace za pět let zvýšily o 13 205 000 Kč. Celkově od roku 2009 až do roku 2019 se zvýšily o 21 333 228 Kč. Tato částka je skoro jednou tak velká než v roce 2009. Je správné, že se jednotlivé dotace zvyšují už jen kvůli tomu, že se nám mění cenová hladina a inflace. Bližší rozbor dotací bude v tabulce 3, kde bude vidět, kdo a jak velké dotace poskytuje.

U následujících věcných a finančních darů (příspěvků) je patrné, že se výše odvíjí od štedrosti fyzických a právnických osob. Tato částka je hodně proměnlivá a pohybuje se kolem několika stovek tisíc. Osoby mohou darovat peníze, oblečení, hračky, elektrotechniku atd.. Organizace může pořádat i nadační plesy nebo akce. Peníze, které se vydělají půjdou třeba na chod služby.

Jednotlivé organizace nabízejí svoje služby nebo zboží, které vyrobí v jednotlivých organizacích (Tržby za vlastní výkony a za zboží). Některé služby jsou poskytovány bezúplatně, ale za jiné se musí platit (pečovatelská služba). Velkým příjmem jsou platby od zdravotních pojišťoven, které hradí zdravotní výkony. Klienti také mohou vyrábět výrobky, které se následně prodávají. Výrobky jsou často orientovány na významné události v kalendáři (Vánoce, Velikonoce).

Do ostatních výnosů přicházejí finance z ostatních provozních činností a tržby z prodeje majetku. Závisí na výši dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. Tato položka je plně závislá na SKP-CENTRUM o.p.s.. Centrum si rozhoduje, zda nějaký majetek prodá nebo koupí. Nejvíce majetku prodali v roce 2016 konkrétně za 276 000 Kč.

Tabulka 1 - Výnosy SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dotace	24 865 772 Kč	29 138 000 Kč	29 091 000 Kč	32 718 000 Kč	32 577 000 Kč	32 994 000 Kč
Dary věcné a finanční (příspěvky)	973 000 Kč	735 000 Kč	600 000 Kč	348 000 Kč	464 000 Kč	717 000 Kč
Tržby za vlastní výkony a za zboží	9 964 000 Kč	13 897 000 Kč	13 345 000 Kč	12 162 000 Kč	13 302 000 Kč	11 429 000 Kč
Ostatní výnosy	1 386 000 Kč	1 175 000 Kč	113 000 Kč	94 000 Kč	235 000 Kč	185 000 Kč
Tržby z prodeje majetku	-	9 000 Kč	27 000 Kč	21 000 Kč	1 000 Kč	161 000 Kč
Výnosy celkem	37 188 772 Kč	44 954 000 Kč	43 176 000 Kč	45 343 000 Kč	46 579 000 Kč	45 486 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

Tabulka 2 - Výnosy SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Dotace	31 836 000 Kč	28 924 000 Kč	35 933 000 Kč	41 080 000 Kč	45 041 000 Kč
Dary věcné a finanční (příspěvky)	770 000 Kč	1 314 000 Kč	784 000 Kč	994 000 Kč	873 000 Kč
Tržby za vlastní výkony a za zboží	13 244 000 Kč	13 033 000 Kč	13 833 000 Kč	15 260 000 Kč	15 101 000 Kč
Ostatní výnosy	320 000 Kč	350 000 Kč	1 764 000 Kč	567 000 Kč	617 000 Kč
Tržby z prodeje majetku	35 000 Kč	276 000 Kč	257 000 Kč	5 000 Kč	141 000 Kč
Výnosy celkem	46 205 000 Kč	43 897 000 Kč	52 571 000 Kč	57 906 000 Kč	61 773 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

5.2. Dotace

Tabulka 3 a 4 ukazuje dotace centra za roky 2009–2019. Všechny částky jsou uvedeny v korunách. Za uvedených 11 let poskytlo dotaci 14 institucí. Výše dotací se v jednotlivých letech pohybovaly od 4 020 do 23 439 192 Kč.

V tabulce 3 je vidět 8 nejštědřejších organizací. Organizace jsou seřazeny podle částky poskytnuté za roky 2009–2014 (nejvyšší částka nahoře a nejmenší částka dole). Na prvním místě s nejvíce poskytnutými finančními prostředky jsou individuální projekty. Ty začaly poskytovat finanční dotaci až od roku 2011, ale přesto celková částka 62 727 383 Kč byla nejvyšší. Do ostatních dotací za roky 2009–2019 patří instituce jako je Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Příspěvky od těchto institucí byly nejnižší, popřípadě byly jednorázové. Dotace od těchto organizací se pohybovaly od 50 000 Kč do 784 145 Kč za 6 let.

Tabulka 3 - Dotace SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014

Dotace	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Individuální projekty	-	-	17 613 680 Kč	19 872 888 Kč	12 278 477 Kč	12 962 338 Kč
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	13 736 000 Kč	5 628 000 Kč	4 002 000 Kč	4 599 322 Kč	8 751 448 Kč	8 725 823 Kč
Statutární město Pardubice	5 112 481 Kč	3 564 711 Kč	3 261 054 Kč	3 059 938 Kč	6 689 793 Kč	6 566 705 Kč
Pardubický kraj	5 392 000 Kč	3 292 332 Kč	2 615 000 Kč	2 417 000 Kč	2 323 888 Kč	2 366 000 Kč
ESF - OP LZZ	-	-	827 477 Kč	1 469 714 Kč	1 795 206 Kč	679 938 Kč
Úřad práce	206 291 Kč	153 908 Kč	32 194 Kč	336 795 Kč	225 316 Kč	1 095 076 Kč
Ostatní města a obce	106 000 Kč	256 400 Kč	260 600 Kč	313 000 Kč	331 645 Kč	315 076 Kč
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR	-	-	349 000 Kč	500 000 Kč	-	-
Ostatní dotace	313 000 Kč	331 000 Kč	130 000 Kč	100 000 Kč	181 000 Kč	282 653 Kč
Celkem	24 865 772 Kč	13 226 351 Kč	29 091 005 Kč	32 668 657 Kč	32 576 773 Kč	32 993 609 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

V tabulce 4 jsou zobrazeny instituce, které poskytly dotace centru za roky 2014–2019. Tabulka je seřazena od nejštedřejších, po méně štedré organizace (součet částky za roky 2015–2019). Na prvním místě s nejvyššími poskytnutými dotacemi je Pardubický kraj s celkovou částkou 75 850 442 Kč. Na rozdíl od tabulky 3 zde přibyly 2 instituce a 2 instituce přestaly poskytovat dotaci. Přibyly dotace od Evropských sociálních fondů a jednorázová dotace od Úřadu vlády ČR. Naopak ubyly dotace od Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Do ostatních (nejnižších) dotací patří finanční prostředky, které poskytlo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Úřad práce a Ministerstvo vnitra. Tyto částky se za 5 let vyšplhaly od 84 088 Kč do 435 548 Kč.

Tabulka 4 - Dotace SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019

Dotace	2015	2016	2017	2018	2019
Pardubický kraj	12 272 000 Kč	10 567 000 Kč	12 807 250 Kč	16 765 000 Kč	23 439 192 Kč
Individuální projekty	10 905 564 Kč	11 665 000 Kč	12 743 155 Kč	13 020 101 Kč	10 110 687 Kč
Statutární město Pardubice	6 796 419 Kč	5 337 261 Kč	6 431 520 Kč	6 636 764 Kč	6 903 983 Kč
Evropské sociální fondy	-	-	3 007 292 Kč	3 960 977 Kč	3 908 572 Kč
Ostatní města a obce	380 202 Kč	510 000 Kč	535 000 Kč	429 000 Kč	379 000 Kč
Ministerstvo spravedlnosti ČR	125 114 Kč	296 927 Kč	250 800 Kč	216 927 Kč	211 021 Kč
ESF - OP LZZ	374 293 Kč	483 958 Kč	-	-	-
Úřad vlády ČR	439 000 Kč	-	-	-	-
Ostatní dotace	543 240 Kč	63 740 Kč	158 670 Kč	51 500 Kč	88 108 Kč
Celkem	31 835 832 Kč	28 923 886 Kč	35 933 687 Kč	41 080 269 Kč	45 040 563 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

5.3. Náklady

Tabulka 5 a 6 zobrazuje náklady v roce 2009–2019. Tabulky obsahují hodnoty v korunách v jednotlivých letech. Do spotřebovaných nákladů patří potřeba materiálu, spotřeba energie, pohonných hmot, propagační předměty atd... Konečná částka (20 644 000 Kč) se oproti roku

2009 zvýšila o 15 256 000 Kč. Tato částka je skoro třikrát vyšší. Zvýšení je následkem zdražování materiálu. Může to být způsobeno většími požadavky na služby a tím pádem zkvalitňování poradenské činnosti, právnícké pomoci nebo vzdělávání pracovníků.

Pod změnu stavu zásob z vlastní činnosti a aktivace spadají náklady za poskytované služby a zboží. Tabulka tyto náklady zachycuje pouze do roku 2015. V roce 2016 došlo ke změně zákona a nově se účtují do jiné účetní skupiny.

Do osobních nákladů patří například mzdové náklady, zákonné sociální pojištění, odměny řediteli. Tato částka se z počátku příliš neměnila. Zvýšila se až poslední tři roky. Kdy rozdíl mezi rokem 2009 a 2019 je 15 555 000 Kč. Je překvapující, že částka se začala výrazně zvyšovat až v roce 2017. Hlavně z toho důvodu, že mzdy potupně rostly všude ve všech odvětvích.

Daně a poplatky musí platit každý a výše je závislá na státu nebo jiných pověřených orgánech. Ostatní náklady se pohybují plus minus podobně, kdy nejnižší částka byla v roce 2015 (203 000 Kč) a naopak nejvyšší v roce 2009 (1 125 000 Kč). Ostatní náklady znamenají náklady, které nelze zapsat do jiné účetní skupiny a jsou potřeba pro provoz a výkon služby. Jedná se o manka a škody, tvorbu fondů, pokuty a penále. U odpisu, prodaného majetku, tvorby rezerv a opravných položek se částka postupně zvyšuje. Konkrétně od 196 000 Kč do 1 042 000 Kč. Další skupinou v nákladech jsou poskytnuté příspěvky. Ty se platí za členství v asociacích. Částky se v jedenácti letech různě pohybovaly. V roce 2009 a 2016 se příspěvky za členství dokonce neplatily. Posledním nákladem je daň z příjmu, která se platila pouze v roce 2018. Celkové náklady jsou součet všech nákladů, které organizace uskutečnila v roce 2009–2019. Náklady skoro každý rok vzrostly (nejvíce poslední 3 roky). Celkově za 11 let vzrostly o 24 737 000 Kč. To je způsobeno růstem cenové hladiny a změnou inflace.

Tabulka 5 - Náklady SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2009-2014

Náklady	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Spotřebované nákupy celkem	5 388 000 Kč	8 786 000 Kč	7 132 000 Kč	7 195 000 Kč	7 704 000 Kč	8 667 000 Kč
Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	6 300 000 Kč	11 709 000 Kč	10 505 000 Kč	11 732 000 Kč	13 733 000 Kč	11 209 000 Kč
Osobní náklady celkem	24 100 000 Kč	23 386 000 Kč	24 570 000 Kč	25 455 000 Kč	24 235 000 Kč	24 857 000 Kč
Daně a poplatky celkem	40 000 Kč	38 000 Kč	15 000 Kč	15 000 Kč	15 000 Kč	17 000 Kč
Ostatní náklady celkem	1 125 000 Kč	263 000 Kč	386 000 Kč	367 000 Kč	397 000 Kč	254 000 Kč
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	196 000 Kč	493 000 Kč	519 000 Kč	568 000 Kč	468 000 Kč	436 000 Kč
Poskytnuté příspěvky celkem	- Kč	4 000 Kč	18 000 Kč	2 000 Kč	9 000 Kč	- Kč
Náklady celkem	37 149 000 Kč	44 679 000 Kč	43 145 000 Kč	45 334 000 Kč	46 561 000 Kč	45 440 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

Tabulka 6 - Náklady SKP-CENTRUM o.p.s. v roce 2015-2019

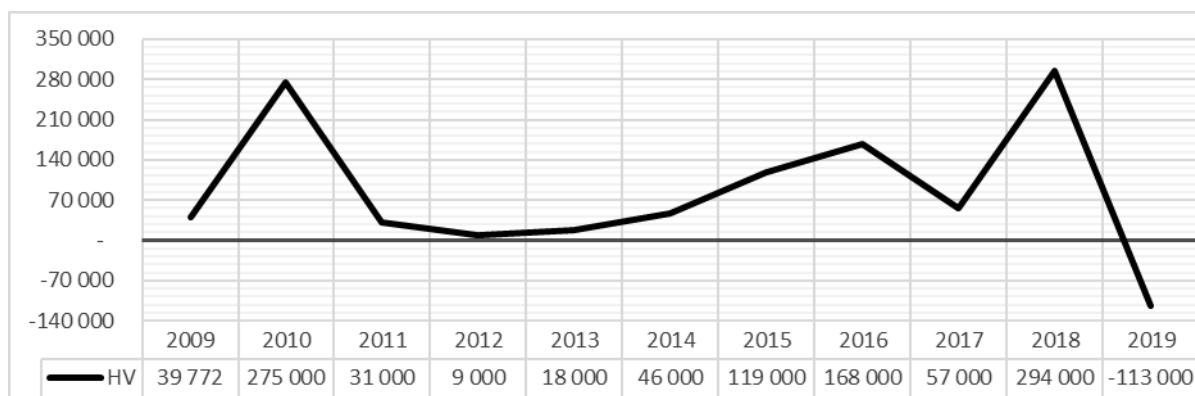
Náklady	2015	2016	2017	2018	2019
Spotřebované nákupy celkem	8 378 000 Kč	16 385 000 Kč	17 301 000 Kč	18 890 000 Kč	20 644 000 Kč
Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	11 607 000 Kč	- Kč	- Kč	- Kč	- Kč
Osobní náklady celkem	24 114 000 Kč	25 956 000 Kč	33 112 000 Kč	37 470 000 Kč	39 655 000 Kč
Daně a poplatky celkem	15 000 Kč	20 000 Kč	9 000 Kč	23 000 Kč	33 000 Kč
Ostatní náklady celkem	203 000 Kč	601 000 Kč	1 182 000 Kč	205 000 Kč	503 000 Kč
Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem	1 163 000 Kč	767 000 Kč	908 000 Kč	1 004 000 Kč	1 042 000 Kč
Poskytnuté příspěvky celkem	606 000 Kč	- Kč	2 000 Kč	8 000 Kč	9 000 Kč
Daň z příjmu	- Kč	- Kč	- Kč	12 000 Kč	- Kč
Náklady celkem	46 086 000 Kč	43 729 000 Kč	52 514 000 Kč	57 612 000 Kč	61 886 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

5.4. Hospodářský výsledek

Hospodářský výsledek se skládá z výnosů a nákladů. Konkrétně ho dostaneme, když od výnosů odečteme náklady. Výsledek by měl být kladný, tedy výnosy by měly být vyšší než náklady. Pokud je výsledek záporný, znamená to, že náklady převyšují výnosy. Tuto zápornou částku musí firma financovat z rezerv, prodejem majetku nebo si vzít úvěr od banky. Na grafu 10 je vidět vývoj hospodářského výsledku v letech 2009–2019. Všechny částky jsou v grafu v korunách. Skoro všechny roky je výsledek kladný. Pouze v roce 2019 je výsledek záporný. Tato ztráta byla financována z rezerv a z nerozděleného zisku z minulých let. Ztráta vznikla kvůli zvýšení nákladů na hlavní činnosti. Hlavní náklady v roce 2019 byly nájmy, vzdělávání zaměstnanců, IT služby, opravné, účetní a ekonomické služby, internet, telefon a pošta.

Obrázek 10 - Graf hospodářského výsledku SKP-CENTRUM o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování z Výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s.

5.5. Zhodnocení finanční náročnost SKP-CENTRUM o.p.s.

SKP-CENTRUM o.p.s. si po sledovanou dobu jedenácti let vede dobře. Skoro všechny roky jsou v zisku. Jsou hodně závislí na dotacích, věcných darech a finančních příspěvcích. Dotace v roce 2019 tvořily 72,91 % z výnosů. Na těchto příjmech je, ale závislá většina sociálních služeb v České republice. Kdyby tyto příjmy nedostávaly, neziskové organizace, by nemohly provozovat svoji činnost nebo by jí musely výrazně omezit.

Organizace se ve finanční ztrátě ocitla pouze v roce 2019. Je velký předpoklad, že ztrátu bude mít i v roce 2020. Tato ztráta bude způsobena pandemií covidu a organizace bude nucena hledat dodatečný finanční prostředky. Více finančních prostředků by mohla získat větším zapojením klientů do chodu organizací. Klienti můžou vyrábět různé výrobky, vařit nebo péct a nabízet tyto výrobky veřejnosti. Klient získá nové zkušenosti a vyplní se mu volný čas.

6. Rozbor dotazníkového šetření

Tato část bakalářské práce je určena k interpretaci dotazníkového šetření, které probíhalo od začátku listopadu až do prosince roku 2020.

Dotazníkové šetření je součástí sociologického výzkumu. Cílem sociologického výzkumu je získat údaje a data o lidském názoru, lidském chování a společnosti. Využívají se psychologické a sociologické techniky, které jsou zaměřeny na zvolený okruh osob. Před zahájením dotazníkového šetření je přípravná etapa. V přípravné etapě se definuje problém, určují se cíle, analyzuje se situace ve společnosti a sestavuje se plán výzkumu. Druhá etapa je realizační a obsahuje samotný sběr údajů od respondentů, zpracování údajů, analýzu získaných údajů, výklad výsledků výzkumu a závěrečná zpráva. (Urban, 2017)

Dotazování funguje na principu pokládání otázek respondentům. Respondenti se vybírají podle záměru a cíle výzkumu. Klíčový pro výběr může být věk, pohlaví, lokalita. Dotazování probíhá různými způsoby: osobně, telefonicky, písemně nebo elektronicky. U všech metod se před dotazováním musí sestavit dotazník. Dotazník je formulář, který obsahuje otázky, na které respondent odpovídá nebo zaškrťává možnosti. Otázky mají formu otevřených (respondent dopisuje svoji odpověď), uzavřených (respondent vybírá možnost) a polootevřených (respondent, může svoji odpověď dopsat nebo vybrat možnost) otázek. Tato problematika je dobře zpracovaná v knížce *Metody výzkumu a evaluace* od autorů Jana Hendla a Jiřího Remra (ISBN 978-80-262-1192-1)

Dotazník v bakalářské práci byl rozdělen na několik pomyslných částí, který se zaměřil na dvě základní problematiky. První část se týkala problémů, s kterými se respondent mohl setkat nebo se setkal během svého života. Druhá část dotazníku se zaměřila na povědomost jednotlivých organizací u dotazovaných. Tato část také zjišťovala, jak se v minulosti zachovali nebo jak by se zachovali v případě problémů. Dotazník obsahoval celkem 15 otázek k určité problematice a 2 otázky týkající se identifikace respondenta (věk, pohlaví). Celkem tedy 17 otázek. Otázky byly uzavřené, polouzavřené otevřené. Ze 17 otázek bylo 9 otázek povinných. Některé otázky byly rozdělovníky. Pokud respondent odpověděl ANO, přeneslo ho to na další 1–2 otázky a následně pokračoval v dotazníku. Pokud odpověděl NE, pokračoval dál v dotazníku. V dotazníku byly takto koncipovány 3 otázky. Před zahájením dotazování byl dotazník otestován na 15 lidech. Díky kterým se otestovala validita a funkčnost dotazníku.

Cílem dotazníku bylo získat primární data od dotazovaných osob. Získaná data zjišťovala povědomost lidí o organizacích pomáhající skupině osob od 15 do 26 let a zároveň získat informace o problémech s kterými se mladý člověk v tomto věku setkává. Tyto informace byli potřeba zjistit ke splnění cíle práce. Cílem je analýza problémového chování u mládeže a mladých lidí ve veřejné politice.

Dotazník vyplnilo celkem 134 lidí ve věku od 15 do 26 let zejména z Pardubického kraje. Dotazník byl vytvořen na Google disku a byl přístupný pouze pro lidi, kterým byl odeslán odkaz. Odkazy se posílaly zejména pomocí sociálních sítí a pár dotazníků se poslalo pomocí emailu. S rozesláním odkazu na dotazník pomáhalo patnáct lidí, zejména přátel a kolegů. Vyhodnocování dotazníku začalo probíhat začátkem ledna. Takže osoby měly na vyplnění cca 8 týdnů. Hlavní důvod pro výběr sociálních sítí byl ten, že generace, pro kterou je dotazník určen, komunikuje výhradně přes sociální sítě. Konkrétně byl využíván Messenger, který je provozován na základě Facebooku. Ten je přístupný pro lidi od 13 let a velká část osob od 15 let komunikuje s ostatními výhradně přes messenger. Messenger slouží ke komunikaci pomocí zpráv, videí či fotek. Výběr respondentů probíhal pouze podle věku a částečně podle místa pobytu. Odpovědět mohly všechny osoby, kterým bylo v rozmezí 15–26 let a bydlí (studují) nebo bydlely (studovaly) v Pardubickém kraji. Všechny tyto osoby měly dokončenou základní školu.

6.1. Rozbor dotazníkových otázek

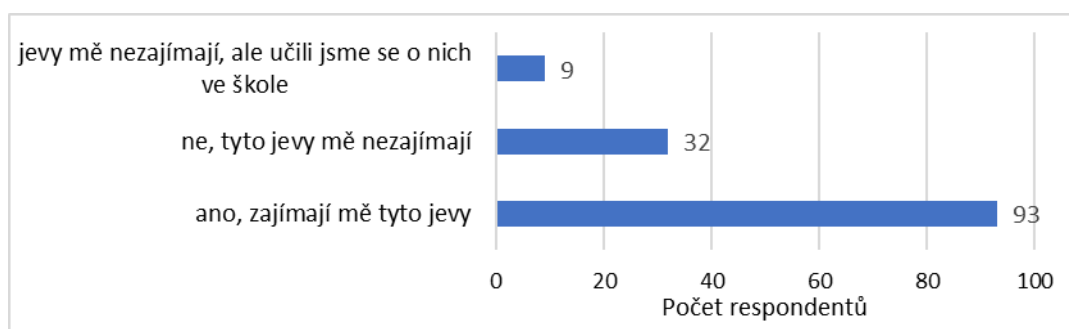
Zajímali jste se někdy o jevy, jako je šikana, záškoláctví, nezaměstnanost, drogy, alkohol, cigarety, násilí atd.?

Jedná se o úvodní otázku, která seznámila respondenta s tématem dotazníku. Zjišťovala vztah respondenta k sociálně patologickým jevům (záškoláctví, alkohol, cigarety...). Respondent mohl zaškrtnout jednu odpověď ze tří.

Na grafu můžeme vidět odpovědi na tuto otázku. Je patrné, že velká část osob se o tuto problematiku zajímá, a to můžeme hodnotit kladně. Tyto jevy jsou totiž velmi rozšířené a ovlivňují náš život. Je proto důležité, aby každý z nás věděl, jak má reagovat, popřípadě na koho se obrátit. Na školách jsou různé programy, besedy či školní psychologové, které děti informují o podobných či stejných problémech. S tím souvisí i další možná odpověď „jevy mě nezajímají, ale učili jsme se o nich ve škole“. Poslední možností byla odpověď „ne, tyto jevy mě nezajímají“. Takto odpovědělo 32 osob. Můžeme se domnívat, že takto odpověděly osoby, které sice mohou mít nějaký problém, ale z nějakého důvodu ho nemají zájem řešit. Důvod

pro neřešení problému může být: nízké sebevědomí, členství v partě (sociálně patologické jevy se ve skupině mohou běžně vyskytovat) nebo neznalost jevů. Popřípadě osoby, které se zatím s žádným závažným problémem nesetkaly, a proto nemají ani důvod něco takového řešit.

Obrázek 11 - Graf otázky: „Zajímali jste se někdy o jevy, jako je šikana, záškoláctví, nezaměstnanost, drogy, alkohol, cigarety, násilí atd.“

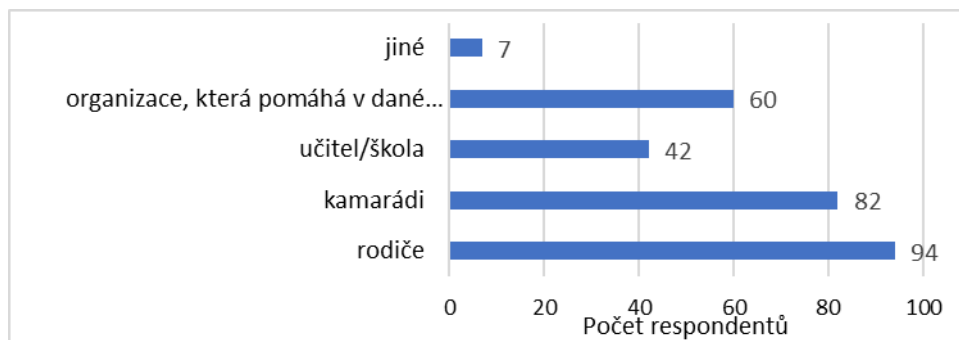
Zdroj: vlastní zpracování

Víte kam se obrátit v případě potíží (šikana, ztráta bydlení, nezaměstnanost, záškoláctví)? Na koho byste se obrátili?

Zde jsou spojené dvě otázky, a to z toho důvodu, že otázky spolu navzájem souvisí. Pokud se na první otázku odpovědělo ANO, dotazovaný se dostal na druhou otázku. V případě odpovědi NE, pokračoval na následující otázku. První otázka byla povinná a druhá dobrovolná, s možností zaškrtnout více možností nebo něco dopsat. Na první otázku odpovědělo 134 osob, kdy 124 bylo ANO a 10 odpovědí bylo NE. Na druhou otázku mohlo odpovědět 124 lidí.

U druhé otázky, byli nejčastější odpovědi rodiče a potom kamarádi. Tyto odpovědi se daly čekat, protože jsme se ptali mladých lidí. Větší část studuje a jsou závislí na finanční podpoře od rodičů. Pokud dítě vyrůstá ve fungující rodině a vidí, že se rodiče navzájem svěřují a řeší svoje problémy, půjde jako první za rodiči. Pokud se dotyčný nechce obrátit na rodiče, svěří se kamarádovi, kterého vidá třeba ve škole, nebo ve volném čase. Tutu možnost zvolí zejména v případě, kdy řeší partnerské problémy. Další odpovědi byla organizace, která pomáhá v dané situaci nebo učitel/škola. Tyto zařízení budou řešit zejména složitější problémy, kdy jim třeba kamarádi nebo rodina nedokáže pomoc. Mezi odpovědi jiné patří odpovědi, které respondenti dopsali. Dopsanými např. bylo: psycholog, policie, farnost, linka bezpečí, internetová poradna, příslušný úřad. Všechny odpovědi se vyskytovaly jednou, pouze psycholog dvakrát.

Obrázek 12 - Graf otázky: „Víte kam se obrátit v případě potíží (šikana, ztráta bydlení, nezaměstnanost, záškoláctví)? Na koho byste se obrátili?“

Zdroj: vlastní zpracování

Zaškrtněte potíže, s kterými jste se Vy osobně setkali na ZŠ, SŠ, VOŠ/VŠ?

Zde dotazovaný zaškrtoval problémy, s kterými se setkal na ZŠ, SŠ, VOŠ/VŠ. Byly vybrány základní problémy, s kterými se dotazovaný mohl setkat. Jednotlivé pojmy a odpovědi můžeme vidět na grafu číslo 13. Pokud dotazovaný nenašel potíže, s kterými se potkal, mohl je dopsat v další otázce.

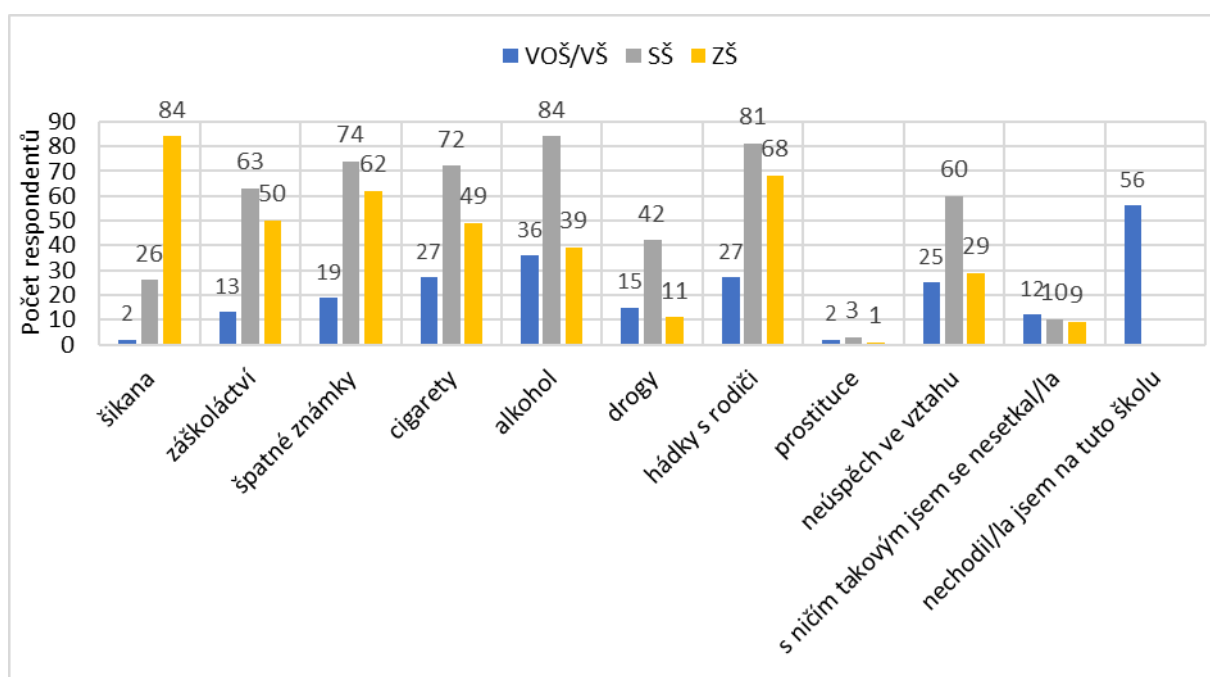
Můžeme si všimnout, že na ZŠ se respondenti nejvíce potýkali se šikanou. Konkrétně 84 osob, což je i nejvíce v této možnosti. Je docela smutné, že se na základní škole setkalo tolik lidí se šikanou. Je problém, že plno dětí to ani neoznámí a rodiče si toho nevšimnou. Může se stát, že i rodiče doma dítě vyhubují, když přijde špinavý nebo bez nějakých věcí. Dítě se pak bojí cokoli říct a trápí se. Dalšími významnými problémy na základní škole byly hádky s rodiči, záškoláctví a špatné známky. Tyto jevy se vyskytují nejvíce na druhém stupni. Může se říct, že tyto pojmy navzájem souvisí. A to kvůli tomu, že špatné známky a poznámky vedou k hádkám v rodině. Tyto hádky mohou vést k tomu, že dítě nebude chtít dostat špatnou známku. Proto žák, když je ve škole plánovaná písemka, půjde radši za školu než do školy. Dalším důvodem mohou být i party, které mohou mít na dítě špatný vliv. Kdy dosud bezproblémové dítě najednou začne nosit poznámky, špatné známky nebo začne chodit za školu kvůli partě.

Nejvyšší hodnoty u všech ostatních možností (kromě šikany) jsou na střední škole. Je to z toho důvodu, že jedinci v tomto období (15-19 let) dospívají, vytváří si svoje názory a postoje, nerespektují už tolik své rodiče. Jedná se o takové zkoušecí období, kdy přicházejí první lásky, osamotňování od rodiny, brigády. Začínají experimentovat s alkoholem, cigarety,

někdo může zkoušet i drogy. Rostou hádky s rodiči, kdy dospívající nechce být ovlivňován rodiči, ale chce si žít svůj vlastní život.

Na vyšší odborné škole/vysoké škole se respondenti potýkají s potížemi nejméně. Zároveň, ale na tento druh školy nechodilo 56 dotazovaných. Někteří ještě studují SŠ, popřípadě hned po SŠ šli pracovat. Myslím si, že 56 lidí nemá na odpovědi zas až takový vliv. Lidé na VOŠ/VŠ mají už jasně stanovené své cíle. Tyto osoby jsou už dospělí a rozhodování je v jejich rukou. Na školu chodí dobrovolně, rodiče je k ničemu nenutí.

Obrázek 13 - Graf otázky: „Zaškrtněte potíže, s kterými jste se Vy osobně setkali na ZŠ, SŠ, VOŠ/VŠ?“

Zdroj: vlastní zpracování

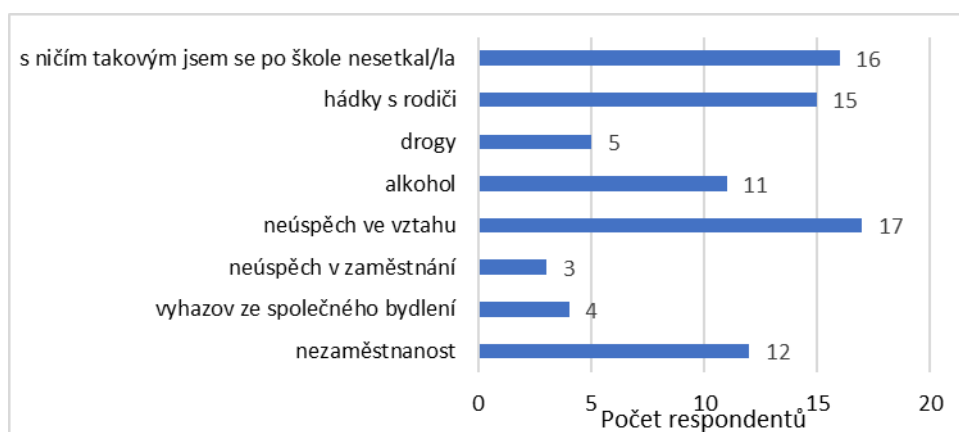
V následující otázce mohl dotazovaný dopsat potíže, s kterými se setkal během studia. Dvakrát byly dopsány psychické problémy, domácí násilí, nízké sebevědomí a deprese. Zbylé problémy se vyskytovaly po jednom. Jednalo se o slovní útoky, poruchu příjmu potravy, stres, sebepoškození, neúspěch navázat vztah, sexuální obtěžování, gamblerství a kyberšikana.

Zaškrtněte problémy, s kterými jste se setkali po dokončení Vašeho vzdělávání?

Na tuto otázku odpovídali osoby, které už pracují. Jednalo se o polouzavřenou otázku (lidé zaškrtovali možnosti, zároveň mohli i dopisovat problémy). Jednalo se o povinnou otázku, kdy osoby, které studují, zaškrtnly „ještě studuji“. Ze 134 dotazovaných studuje 89 osob a 45 osob pracuje. Šestnáct osob se po škole s žádnými problémy nesetkalo. Může to být způsobeno tím, že se jedná o velmi mladou generaci, která je krátce po škole. Z toho důvodu

zatím neměli potřebu nic závažného řešit. Často zaškrtovali neúspěch ve vztahu a hádky s rodiči. Dvanáct ze čtyřiceti pěti osob se potýkalo s nezaměstnaností. To si myslím, že bylo zejména hned po škole. Takto usuzuji, protože neúspěch v zaměstnání uvedli pouze 4 lidi. Možnost doplnit svoji odpověď využil pouze jeden respondent, který dopsal střety s policií.

Obrázek 14 - Graf otázky: „Zaškrtněte problémy, s kterými jste se setkali po dokončení Vašeho vzdělávání?“

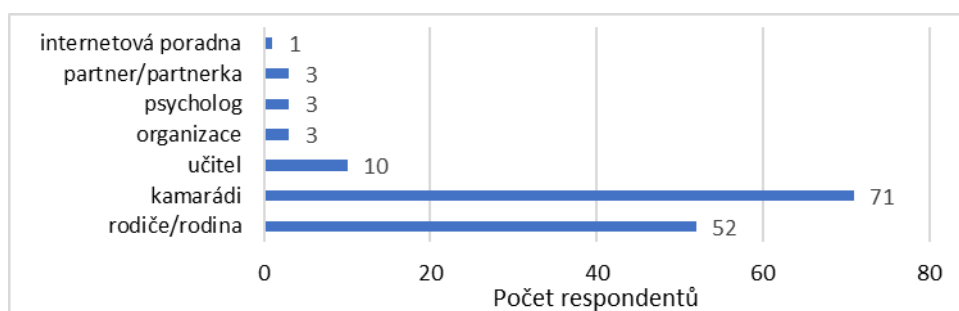
Zdroj: vlastní zpracování

Svěřili jste se někomu se svými potížemi? Na koho jste se obrátili?

Máme tady zase dvě spojené otázky, pokud na první otázku byla odpověď „ANO“ pokračovalo se na druhou otázku. Pokud byla odpověď „NE“ pokračovalo se dál v dotazníku. Odpovědi byly dobrovolné, a proto odpovědělo 128 osob. První otázka byla uzavřená a druhá polouzavřená. Odpověď ano dalo 90 respondentů a ne 38. Na druhou otázku mohlo odpovědět pouze 90 osob (ty osoby, které daly ano).

Nejvíce osob odpovědělo, že se obrátili na kamarády a rodinu. Tyto odpovědi souvisí už se zmíněnou otázkou „Na koho byste se obrátili v případě potíží?“. I v této odpovědi nejvíce odpověděli rodinu/rodiče a kamarády. Malý počet se obrátil na učitele nebo organizaci. Dopsanými pojmy byl psycholog, partner/partnerka nebo internetová poradna.

Obrázek 15 - Graf otázky: „Na koho jste se obrátili?“

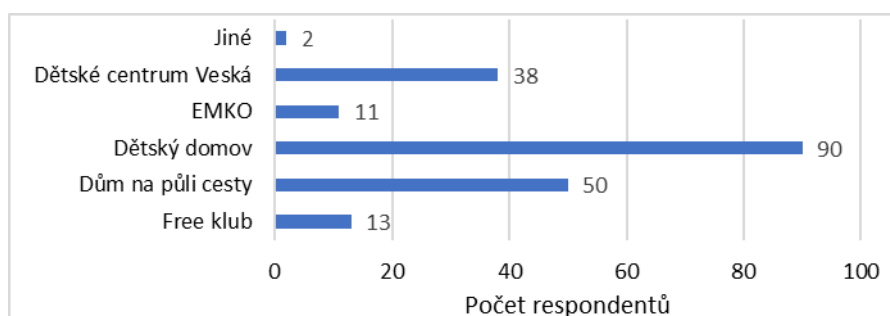
Zdroj: vlastní zpracování

Víte, že existují tyto organizace (Free klub, Dům na půli cesty, Dětský domov, EMKO, Veská ...)? Jaké zařízení znáte? Kde jste se o zařízení dozvěděli?

Zde jsou spojeny tři otázky z dotazníku. Je zde podobná situace jako v předchozí otázce. Kdy na druhou a třetí otázku odpovídají pouze osoby, které v první otázce odpověděly ano. První otázka byla povinná (uzavřená) a zbylé dobrovolné (polouzavřené). Osob, které věděly, že existují zmíněné organizace, bylo 96. Z tohoto počtu na druhou otázku odpovědělo 94 osob a na třetí otázku 95 osob.

Na druhou otázku „Jaké zařízení znáte?“ nejvíce osob (skoro všechny) odpovědělo dětský domov. O dětských domovech se hodně mluví a skoro každý z nás ví, že existují. Někdo může mít třeba i spolužáka, který je nebo byl v dětském domově. Někdy se i v televizi objeví reportáž, jak známé osoby/sportovci vozí dětským domovům hračky a oblečení nebo věnují nějaký finanční dar. Druhou nejčastější a pro mě i překvapivou odpovědí byl Dům na půli cesty. Netušila jsem, že tolik lidí zná Dům na půli cesty. Já osobně jsem dlouho nevěděla, že takové zařízení existuje. Dozvěděla jsem se o něm jen díky mému předchozímu studiu. V povědomí respondentů je i Dětské centrum Veská.

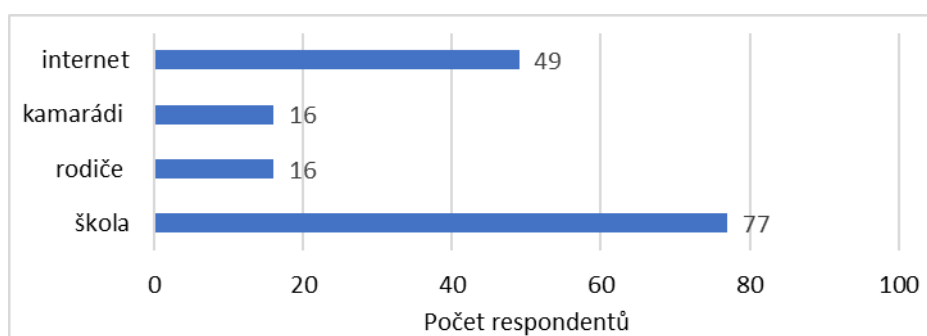
Obrázek 16 - Graf otázky: „Jaké zařízení znáte?“

Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastější odpovědí na otázku „Kde jste se o zařízení dozvěděli?“ byla škola. To je velmi pozitivní, protože z 95 osob takto odpovědělo 77 osob. To je známka toho, že se školy snaží děti a studenty informovat o různých zařízeních. Tyto informace jsou součástí preventivních programů, ať už ze strany škol nebo jednotlivých zařízení. Další častou odpovědí byl internet. Nejen internet, ale i informační technologie nás obklopují. Na internetu se můžeme dozvědět plno zajímavých věcí. Bohužel ne všechny jsou správné. Jsou zde různé blogy či diskusní fóra, kde nám odborníci, ale i neznámí lidé můžou poradit. Tyto odpovědi mohou, ale i nemusí být správné. Skoro každá organizace má svoje webové stránky, kde informuje o své činnosti. Na stránkách poskytují své kontakty, mohou zřizovat i online poradny nebo dávají možnost veřejnosti položit anonymní dotaz. Poslední dvě možnosti byly shodné (16 odpovědí). Jednalo se o kamarády a rodiče. To jsou pro nás nejbližší osoby, kterým se často svěřujeme. Poskytují nám útěchu, jiný názor, radu, pomoc nebo možnost řešení.

Obrázek 17 - Graf otázky: „Kde jste se o zařízení dozvěděli?“

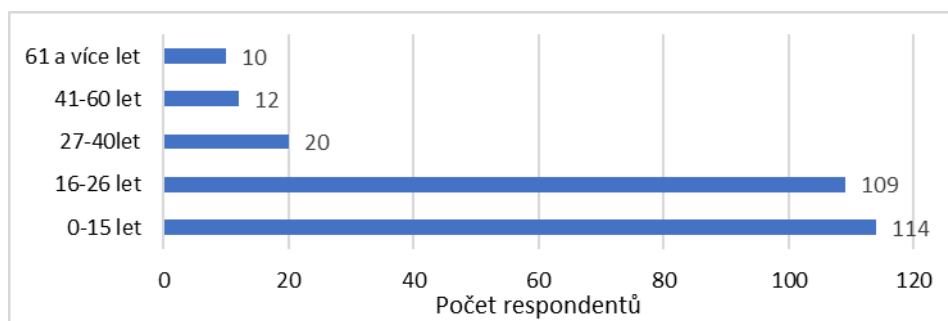
Zdroj: vlastní zpracování

Pro koho si myslíte, že jsou tyto organizace určeny?

Cílem této otázky bylo zjistit povědomí osob o věkové skupině, pro kterou jsou tyto organizace určeny. Jedná se o už několikrát jmenované organizace jako je Free klub, Dům na půli cesty, Dětský domov, EMKO či Veská. Tato otázka byla zařazena úmyslně. Respondent si měl uvědomit, že do této věkové kategorie taky patří. Otázka byla dobrovolná a odpovědělo 133 osob. Respondent nemohl navrhnout svoje možnosti, ale mohl zaškrtnout více možností.

Nejčastější, a i očekávanou odpovědí byl věk od 0 do 15 let. Takto odpovědělo 85,7 % osob. Druhou nejčastější odpovědí byl věk od 16 do 26 let. Jsem ráda, že takto odpovědělo tolik lidí. Už kvůli tomu, že se jedná o věkovou kategorii, která byla dotazovaná. Ale hlavním důvodem je ten, že zmíněné organizace pomáhají právě osobám od 0 do 26 let.

Obrázek 18 - Graf otázky: „Pro koho si myslíte, že jsou tyto organizace určeny?“

Zdroj: vlastní zpracování

Navštěvovali jste nějakou zmíněnou organizaci?

Jednalo se o uzavřenou otázku, kde respondenti odpovídali pouze ANO a NE. Otázka byla dobrovolná a odpovědělo na ní všech 134 osob. Skoro všichni odpověděli, že žádnou zmíněnou organizaci nenavštěvovali. Pouze 4 osoby uvedly, že nějakou organizaci navštěvovaly. Podobný výsledek se očekával už při sestavování dotazníku. Po vyhodnocení otázky „Víte, že existují tyto organizace (Free klub, Dům na půli cesty, Dětský domov, EMKO, Veská ...)?“ bylo očekáváno více kladných odpovědí. Na tuto otázku totiž odpovědělo 96 osob, že znají minimálně jednu zmíněnou organizaci.

Víte, že Free klub i EMKO můžete navštěvovat kdykoli bez důvodu a trávit v něm svůj volný čas?

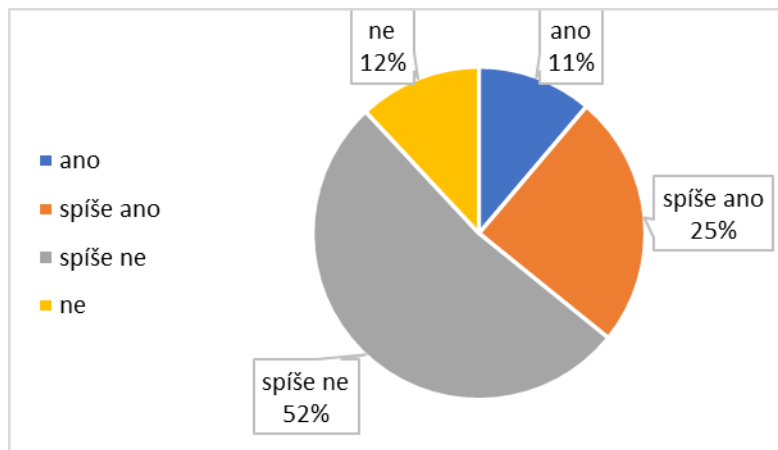
Tato otázka byla povinná a respondenti zaškrtovali pouze ANO a NE. Odpovědi na tuto otázku byli podobné jako na otázku „Jaké zařízení znáte?“. V této otázce respondenti zaškrtovali zařízení, které znají. Free klub znalo pouze 13 osob a EMKO 11 osob. 115 osob nevědělo, že ve Free klubu a EMKO můžou trávit svůj volný čas. Pouze 19 osob to vědělo.

V případě potřeby byste se na tyto organizace obrátili? (Free klub, Dům na půli cesty, EMKO)

Jednalo se o povinnou otázku, kde dotazovaný měl na výběr ze čtyř možností. Třicet jedna osob odpovědělo jasně ANO nebo NE. Odpověď „spíše ano“ nebo „spíše ne“ odpovědělo 103 respondentů. Tyto osoby nebyly na sto procent přesvědčeny, zda by se na organizaci obrátily nebo ne. K možnostem ano nebo spíše ano se přiklonilo pouze 48 osob. Možnosti ne nebo spíše ne odpovědělo 86 osob. Hodně záleží na situaci, v které se daný člověk nachází. Při řešení problémů, které je člověk schopen vyřešit sám, nebo s pomocí rodiny (kamarádů) se

nebude obracet na organizace. Kdyby ale řešil něco závažného a pokud by ho nenapadlo jiná řešení, určitě by se obrátil na nějakou organizaci.

Obrázek 19 - Graf otázky: „V případě potřeby byste se na tyto organizace obrátili? (Free klub, Dům na půli cesty, EMKO)“

Zdroj: vlastní zpracování

6.2. Shrnutí a doporučení

Sestavování, odesílání a vyhodnocování dotazníku bylo bezproblémové, kdy překvapila ochota lidí vyplnit dotazník (celkem 134 osob). V předvýzkumné části se dodatečně upravily dvě otázky. Pozoruhodné odpovědi byly na otázku „Jaké zařízení znáte?“. V této otázce byly zmíněny všechny organizace uváděné v bakalářské práci. Kdy nejčastější odpovědi byl Dětský domov a Dům na půli cesty.

Neočekávané odpovědi byly taky u otázky „Zaškrtněte potíže, s kterými jste se Vy osobně setkali na ZŠ, SŠ, VOŠ/VŠ?“. Nejčastější odpovědi u ZŠ byla šikana. Jedná se o Sociálně patologický jev, který je hodně rozšířený. Je rozšířený, z důvodu věku dětí na ZŠ, která nemají ještě takový rozum. Na SŠ a VŠ/VOŠ byla nejčastější odpověď alkohol. Tento problém není jen u studentů, ale u velké části populace. Lidé si s alkoholem kompenzují stres, tíživé situace a oddalují tím řešení svých problémů. Všem těmto problémům u studentů a žáků, se snaží předcházet a řešit zmíněné organizace. Zejména Free club a EMKO může vyhledat klient sám. Samotné organizace jezdí do terénu a oslovují potenciální osoby, kterých by se mohl problém týkat.

Další odpovědi na otázku „Na koho byste se obrátili v případě potíží (šikana, ztráta bydlení, nezaměstnanost, záškoláctví)?“ Častou odpovědí byli rodiče, kamarádi a organizace, která by jim v případě určitých problémů pomohly. Na podobnou otázku „Na

koho jste se obrátili při řešení potíží?“ dotazovaní odpovídali jinak. Jednalo se o velmi podobnou otázku jen s tím rozdílem, že jedna byla do budoucna a druhá do minulosti. Nejčastější odpovědi byli kamarádi a potom rodiče.

Otázka „Pro koho si myslíte, že jsou tyto organizace určeny?“ souvisela s celou bakalářskou prací, a to zejména proto, že všechny organizace zde uvedeny byly pro věkovou skupinu od 0 do 26 let. Velká část osob takto odpověděla. Je to známka toho, že veřejnost má povědomí o jednotlivých organizacích.

Ze zjištěných dat je patrná povědomost služeb u jednotlivých respondentů. Respondenti už ale nemají zas až tak velké povědomí, co ty služby nabízí. Proto by bylo dobré, aby systém lépe specifikoval jednotlivé činnosti služeb, jejich cíle a specifika. Tyto informace by se mohly poskytovat na jednotlivých školách, podle věkové skupiny, popřípadě školní psycholog nebo učitel při zjištění nějakého problému u žáka nebo studenta. Toto vše by vedlo k větší povědomosti u veřejnosti a k ochotě podílet se na řešení problémů. Obecně by stát měl více podporovat školy, aby problematiku spojenou se sociálně patologickými jevy lépe vysvětloval studentům a žákům. Každá škola má sice svoje programy nebo jsou i různé besedy nařízené v osnovách. Většinou ale začínají až na druhém stupni ZŠ. V této době je potřeba informovat už děti na prvním stupni. Jelikož se neustále snižují věkové hranice, kdy děti začínají experimentovat. Problémem je to, že se děti, žáci i studenti bojí o svém problému někomu říct. Zejména učitel, školnímu psychologovi nebo rodiči. Jedinec to vnímá tak, že on je ten špatný a uzavírá se do sebe. Tomu by se dalo možná zabránit pomocí psychologických testů, který by studenti vyplňovali v určitých ročnících nebo anonymní vzkazy. Tyto vzkazy by studenti s problémy, popřípadě kamarádi dávali do krabičky a vyhodnocoval by je školní psycholog.

ZÁVĚR

Každý člověk se během života dostává do různých situací a problémů. Je na každém, jak na určitý problém zareaguje, jak se k němu postaví a jaký způsob řešení použije. Vše je závislé na naší inteligenci, zkušenostech, sociálním zázemí (rodina, kamarádi). Způsob řešení daného problému může mít vliv na naše postavení ve společnosti. Při řešení problému je dobré vědět, že nám někdo věří, stojí za námi a podporuje nás. Na pomoc se můžeme obrátit nejen na rodinu a kamarády, ale i na neziskové organizace popřípadě stát. Všechny tyto subjekty nám pomůžou nejen najít návod na vyřešení problému, ale také pocít, že tu někdo je a vyslechne nás. Všechno je na dobrovolnosti a ochotě na sobě pracovat.

Celá bakalářská práce se věnovala problémového života mladistvých a mladých dospělých (15-26 let). Konkrétně se zabývala výskytem sociálně patologických jevů a organizacemi, které mladé skupině pomáhají. Těmito organizacemi byly Dětský domov, Dětské centrum Veská, EMKO, Free club, Free club terén, Dům na půli cesty a Probační program. Posledních pět organizací spadá pod SKP-CENTRUM o.p.s., kde se zkoumala návštěvnost a finanční náročnost za roky 2009-2019. Konkrétně se analyzovaly výnosy, náklady, dotace a hospodářský výsledek. Tyto informace byly získávány z výročních zpráv SKP-CENTRUM o.p.s. od roku 2009-2019. Skoro celé výnosy byly tvořeny dotacemi, příspěvky od fyzických a právnických osob. Nepatrná část byla tvořena příjmy, které si sami vytvořili. Kdyby jednotlivá ministerstva přestaly poskytovat nebo by omezovaly dotace, centrum začne mít finanční problémy. Na konci sledovaného období (2019) se objevila ztráta a je velká pravděpodobnost, že ztráta bude i za rok 2020 kvůli epidemii Covidu. Organizace by proto měla přemýšlet, jak zvýšit jednotlivé příjmy. Jednou z možností je zapojení klientů do různých činností (vaření, pečení, vyrábění). Klient se zdokonalí v pracovních činnostech a naučí se různé dovednosti. Tyto produkty by byly nabízeny veřejnosti a centrum by vykazovalo určitý zisk.

Část bakalářské práce se věnovala dotazníkovému šetření. Zjistily se informace výskytu sociálně patologických jevů u osob ve věku od 15 do 26 let. Velká část osob se na ZŠ setkala se šikanou a špatnými známky. Na SŠ se studenti začali také potýkat s alkoholem, cigaretami a přidaly se hádky s rodiči. Z těchto výsledků vyplývá, že jednotlivé preventivní programy na školách, nejsou úplně ideální. Program žáka/studenta seznámí s danou problematikou, řeknou mu informace o zařízení, kde a jak mu pomůžou. Problém nastává v případě, že student nenajde odvalu se obrátit na školu nebo zmíněnou organizaci. Ze 134 dotazovaných se na učitele nebo jinou organizaci obrátilo pouze 17 lidí. Tomuto strachu by se dalo předejít

exkurzí do daného zařízení. Na besedy by mohli pozvat klienty jednotlivých zařízení. Student pochopí problematiku lépe od osoby podobného věku nebo od osoby, která zažila stejnou nebo podobnou situaci. Student bude brát danou osobu jako kamaráda a nebude mít strach se ptát, popřípadě se svěřit po besedě.

Osoby s dokončeným vzděláním, jako největší problém uváděly neúspěch ve vztahu a menší část nezaměstnanost. S tímto problémem se musí každý umět poradit a vyrovnat sám. Střední školy by mohly studentovi pomoci se zátěžovou situací pomocí interaktivních hodin. Příkladem zátěžové situace jsou vztahové problémy nebo hádky s rodiči. V rámci interaktivních hodin by si studenti vyzkoušeli různé situace a reagování na ně.

Dotazník zjišťoval nejen výskyt sociálně patologických jevů u respondentů, ale i povědomost sociálních služeb. Otázky na tuto problematiku souvisely i s analýzou návštěvnosti a strukturou klientů organizací SKP-CENTRUM o.p.s.. Ve všech pěti zkoumaných organizacích (EMKO, Free club, Free club terén, Dům na půli cesty, Probační program) je návštěvnost po dobu 11 let velmi vyrovnaná. Vzhledem k výsledkům dotazníkového šetření, lze ale konstatovat, že s jednotlivými službami nejsou občani obeznámeni a chybí vyšší informovanost. Z těchto pěti zařízení respondent nejčastěji odpověděl Dům na půli cesty (ze 134 osob ho zná 50). Nejznámějším zařízením ze všech byl dětský domov, který zná skoro každý dotazovaný. Do budoucna by se chtělo více zaměřit na propagaci jednotlivých služeb. Propagace může být formou veřejné akce, návštěvních dnů nebo na základě propagace ve školách. Organizace by mohly více zacílit na jednotlivé věkové skupiny a poskytnout jim program, který odpovídá dané skupině. Mohou se dělat různá skupinová sezení nebo rozvrhnout časy pro jednotlivé věkové skupiny. Děti v zařízení by našly ve stejný čas kamarády podobného věku.

V současné době se projednává novela k zákonu č. 108/2006, o sociálních službách. Novela se připravuje a projednává už od roku 2019. Doposud nebyla schválena. Důvodem jsou připomínky odborných subjektů, ale i pandemie covidu. S jednotlivými připomínkami se musí pracovat a hledají se různé možnosti řešení. Změny by se měly dotknout poskytovatelů, zřizovatelů, zaměstnanců, ale i klientů služeb.

Covidová pandemie ovlivňuje i chod zmíněných organizací. Skoro ve všech organizacích jsou zakázány návštěvy. Návštěva je možná pouze za naléhavé události, a to za přísných hygienických opatření. V Dětském centru Veská i Dětském domově se potýkají i s nedostatkem personálu. Proto jim pomáhají učitelé z mateřských, základních i praktických

škol. Nepostradatelné se ukázaly i počítače pro online výuku. Veškerá setkání musí probíhat online. Důraz je kladen na online komunikaci, internetové poradny nebo online skupinová sezení. Free club i Free club terén v této době funguje stále. Kvůli výuce mohou do zařízení docházet děti i studenti. Počet je ale velmi omezený, konkrétně na 6 dětí/studentů v jeden moment. Zařízení poskytuje počítače a internetové připojení. Dopoledne je využívají klienti, aby mohli být přítomní na online výuce. Odpoledne chodí děti na doučování. Doučování musí být, ale předem domluvené. Klienti se tu setkávají jen minimálně a při dodržení všech hygienických pravidel.

Vzhledem ke zjištěným informacím lze konstatovat, že problematika sociálně patologických jevů se bude neustále vyvíjet. Budou se objevovat nové jevy nebo se bude posouvat věková hranice osob, kterých se tento problém týká. Na tyto změny bude muset reagovat nejen stát, veřejnost, ale i neziskový sektor.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] DĚTSKÝ DOMOV. 100 let Dětského domova Pardubice / Dětský domov Pardubice. Pardubice, 2015.
- [2] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možností ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. Psyché. ISBN 978-80-247-2781-3.
- [3] FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-80-247-5046-0.
- [4] JEDLIČKA, Richard a kol. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada, 2015. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5447-5.
- [5] KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN a kol. *Hospodářská a sociální politika*. 5. vyd. Ostrava: Vysoká škola sociálně správní, 2019. ISBN 978-80-87291-23-8.
- [6] KREBS, Vojtěch a Jaroslava DURDISOVÁ. *Sociální politika*. 5., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-585-4.
- [7] MACH, Petr. *Zákon o sociálních službách: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-246-7.
- [8] MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3
- [9] MIKUŠOVÁ MERIČKOVÁ, Beáta a Jan STEJSKAL. *Teorie a praxe veřejné ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-526-9.
- [10] MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace: přehled sociologických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. Monografie. ISBN 978-80-7380-398-8.
- [11] POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. Studijní texty, sv. 35. ISBN 80-86429-50-4.
- [12] URBAN, Lukáš. *Sociologie: klíčová témata a pojmy*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-247-5774-2.

Elektronické zdroje

- [13] DĚTSKÉ CENTRUM VESKÁ: Zpráva o činnosti a plnění úkolů příspěvkové organizace za rok 2019 VÝROČNÍ ZPRÁVA, 2020. In: *DĚTSKÉ CENTRUM VESKÁ* [online]. ČR: DĚTSKÉ CENTRUM VESKÁ [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.dcveska.cz/docs/vz2019.pdf>
- [14] Dětský domov Pardubice – úsměv dětí, co je více?, c2020. *Dětský domov Pardubice* [online]. ČR: Dětský domov Pardubice [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.ddpardubice.cz/>
- [15] Dům na půli cesty: Popis služby, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/dum-na-puli-cesty/popis-sluzby>
- [16] Dům na půli cesty: Průběh služby, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/dum-na-puli-cesty/prubeh-sluzby>
- [17] Dům na půli cesty: Veřejný závazek, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/dum-na-puli-cesty/verejny-zavazek>
- [18] EMKO Vysoké Mýto, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/nizkoprahova-zarizeni-pro-deti-a-mladez/em>
- [19] NZDM – Free klub, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/nizkoprahova-zarizeni-pro-deti-a-mladez/fk>
- [20] NZDM – Free klub, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/nizkoprahova-zarizeni-pro-deti-a-mladez/fk/verejny-zavazek>
- [21] O nás, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/o-nas/o-nas>

- [22] Probační program: Druhy poradenství, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/probacni-program/druhy-poradenstvi>
- [23] Probační program: Veřejný závazek, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/probacni-program/verejny-zavazek>
- [24] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2009, 2010. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/c3b8b9fe74f44f5acc0040c28ad02840.pdf>
- [25] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2010, 2011. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/c9723cc3242c303af2638f5e00e8f375.pdf>
- [26] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2011, 2012. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/197381b54dd2c7ff2b33cf422fd668b6.pdf>
- [27] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2012, 2013. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/871f565642b38fa9bb6341fb6ab5d584.pdf>
- [28] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2013, 2014. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/1e92dc864dd9238709008cd26562136f.pdf>
- [29] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2014, 2015. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/45ba07982df1e18fa3aa98e58e2a0546.pdf>
- [30] Výroční zpráva 2015, 2016. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/9163637bf7e4b876f7525091698a07fe.pdf>
- [31] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2016, 2017. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <http://www.novyweb.skp-centrum.cz/files/b3ebabd36cf5c013a75d1f710a3daff0.pdf>

- [32] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2017, 2018. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/files/0d79931a1ca95845923daf487f131ef2.pdf>
- [33] VÝROČNÍ ZPRÁVA 2018, 2019. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/files/3c6a1135264e6c527a95b49ecf34f555.pdf>
- [34] VÝROČNÍ ZPRÁVA za rok 2019, 2020. In: *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/files/c3d6d2ba0691fdef3990ee4a0f933904.pdf>
- [35] Terénní program při NZDM Free klub, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/terenni-programy/tpfk>
- [36] Terénní program při NZDM Free klub: Veřejný závazek, c2017. *SKP-CENTRUM o.p.s.* [online]. ČR: SKP-CENTRUM o.p.s. [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: <https://www.skp-centrum.cz/nase-sluzby-a-projekty/terenni-programy/tpfk/verejny-zavazek>

Právní předpisy

- [37] Vyhláška č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních [online]. In: *Sbírka zákonů ČR*. ČR: Zákony pro lidi, 2005. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72/zneni-20200101>
- [38] Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách [online]. In: *Sbírka zákonů ČR*. ČR: Zákony pro lidi, 2006. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108/zneni-20190701>
- [39] Zákon č. 109/2002 Sb. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů [online]. In: *Sbírka zákonů ČR*. ČR: Zákony pro lidi, 2002. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>
- [40] Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. In: *Sbírka zákonů ČR*. ČR: Zákony pro lidi, 2004. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník

PŘÍLOHA A – Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Veronika Vojtěchová a chtěla bych Vás poprosit o vyplnění mého dotazníku. Dotazník je součástí bakalářské práce s názvem Mladiství a mladí dospělí jako zájmová skupina veřejné politiky. Je určen pro osoby ve věku 15–26 let. Dotazník se zaměřuje na výskyt sociálně patologických jevů (šikana, alkohol, cigarety, nezaměstnanost...). Dotazník Vám zabere maximálně 10 minut. Po vyplnění dotazníku klikněte na tlačítko odeslat.

1. Zajímali jste se někdy o jevy, jako je šikana, záškoláctví, nezaměstnanost, drogy, alkohol, cigarety, násilí atd.?

- Ano, zajímají mě tyto jevy
- Ne, tyto jevy mě nezajímají
- Jevy mě nezajímají, ale učili jsem se o nich ve škole

2. Víte kam se obrátit v případě potíží (šikana, ztráta bydlení, nezaměstnanost, záškoláctví)?

- Ano
- Ne

3. Na koho byste se obrátili? (můžete zaškrtnout více možností) (odpovídají osoby, které na předchozí otázku odpověděly ano)

- Rodiče
- Kamarádi
- Učitel/škola
- Organizaci, která pomáhá v dané situaci
- Jiná (vypište)

4. Zaškrtněte potíže, s kterými jste se Vy osobně setkali na:

	ZŠ	SŠ	VOŠ/VŠ
šikana			
záškoláctví			

špatné známky			
cigarety			
alkohol			
drogy			
hádky s rodiči			
prostituce			
neúspěch ve vztahu			
s ničím takovým jsem se nesetkal/la			
nechodil/la jsem na tuto školu			

5. Setkali jste se i s jinými potížemi, které nejsou uvedené v předchozí otázce? (vypište je)
6. Zaškrtněte problémy, s kterými jste se setkali po dokončení Vašeho vzdělávání. (můžete zaškrtnout více možností)
- nezaměstnanost
 - vyhazov ze společného bydlení
 - neúspěch v zaměstnání
 - neúspěch ve vztahu
 - alkohol
 - drogy
 - hádky s rodiči
 - prostituce
 - s ničím takovým jsem se po škole nesetkal/la
 - ještě studuji
 - jiná (vypište)
7. Svěřili jste se někomu se svými potížemi?
- Ano

Ne

8. Na koho jste se obrátili? (můžete zaškrtnout více možností) (odpovídají osoby, které na předchozí otázku odpověděly ano)

Rodiče/rodina

Kamarádi

Učitel

Organizaci, která pomáhá v dané situaci

Jiná (vypište)

9. Víte, že existují tyto organizace (Free klub, Dům na půli cesty, Dětský domov, EMKO, Veská)?

Ano

Ne

10. Jaké zařízení znáte? (odpovídají osoby, které na předchozí otázku odpověděly ano)

Free klub

Dům na půli cesty

Dětský domov

EMKO

Dětské centrum Veská

Jiná (vypište)

11. Kde jste se o zařízení dozvěděli? (můžete zaškrtnout více možností)

Škola

Rodiče

Kamarádi

Internet

Jiná (vypište)

12. Pro jakou věkovou kategorii si myslíte, že jsou tyto organizace určeny? (můžete zaškrtnout více možností)

0-15 let

16-26 let

27-40 let

41-60 let

61 a více let

13. Navštěvovali jste nějakou zmíněnou organizaci?

Ano

Ne

14. Víte, že Free klub i EMKO můžete navštěvovat kdykoli bez důvodu a trávit v něm svůj volný čas?

Ano

Ne

15. V případě potřeby byste se na tyto organizace obrátili? (Free klub, Dům na půli cesty, EMKO)

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

16. Pohlaví:

Žena

Muž

17. Věk:

15-18 let

19-22 let

23-26 let